

Lecția 9:

Procesorul:

Tehnica de pipeline - I

G Ștefănescu — Universitatea București

Arhitectura sistemelor de calcul, Sem.1

Octombrie 2005—Februarie 2006

După: D. Patterson and J. Hennessy, Computer Organisation and Design

Procesorul: Tehnica de pipeline

Cuprins:

- *Tehnica de pipeline*
- Calea de date cu pipeline
- Controlul pentru implementari cu pipeline
- Hazard de date si avansari
- Hazard de date si stationari
- Hazard la ramificatii
- Exceptii
- Pipeline superscalar si dinamic
- Concluzii, diverse, etc.

Tehnica de pipeline

Generalitati:

Pipeline: Este o tehnică de implementare în care se permite *suprapunerea execuției mai multor instrucțiuni*.

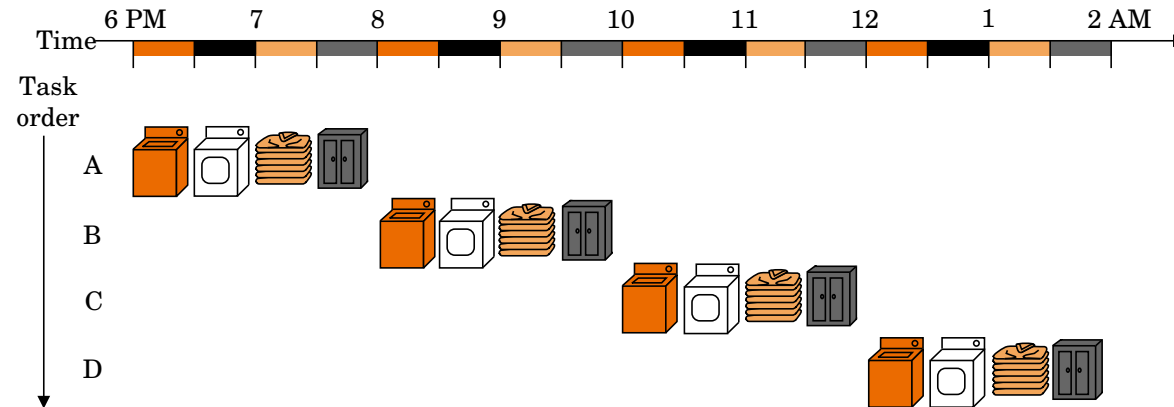
Exemplu: Avem de curățat mai multe seturi de rufe murdare, operațiile necesare fiind, în ordine: *spălare (s)*, *uscare (u)*, *călcare (c)* și *aranjare (a)* (în dulap).

- Secvențial: se repetă secvența $s(i), u(i), c(i), a(i)$ pentru fiecare set i ;
- Paralel, cu pipeline: în fazele 1, 2, 3, 4, 5, ... avem acțiunile
 $s(1),$
 $u(1) \& s(2),$
 $c(1) \& u(2) \& s(3),$
 $a(1) \& c(2) \& u(3) \& s(4),$
 $a(2) \& c(3) \& u(4) \& s(5),$

...

Tehnica de pipeline, într-o imagine

secvențial

*paralel
cu pipeline*

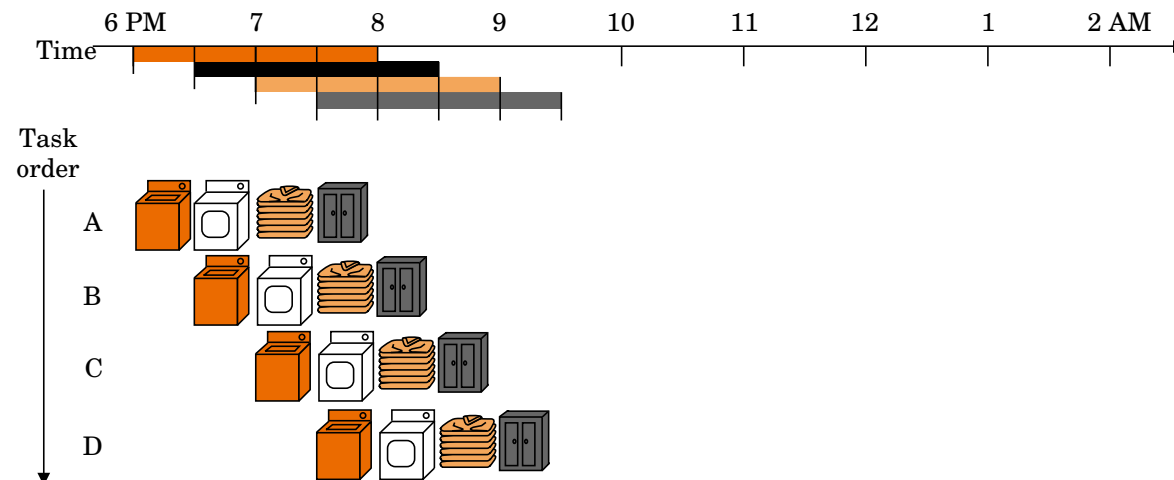

Figura descrie *tehnica de pipeline*, într-o imagine ilustrând operațiile de *spălat, uscat, călcat* și *aranjat* seturi de rufe A, B,

Tehnica de pipeline

Tehnica de pipeline - pe procesor: Tehnica de pipeline se poate aplica pe implementarea procesorului folosind cei *5 pași* identificați anterior:

- **Pas 1:** Se *extrage* instrucțiunea din memorie;
- **Pas 2:** Se citesc regiștrii și se *decodifică* instrucțiunea;
- **Pas 3:** Se *execută* operația ori se calculează adresa;
- **Pas 4:** Se *accesează memoria* pentru date;
- **Pas 5:** Se *scrie* rezultatul într-un *registru*.

Performanta: Ciclu simplu vs. pipeline

Ciclu simplu vs. pipeline: Presupunem o distribuție a timpilor ca în figura

Tip instructiune	Pas 1	Pas 2	Pas 3	Pas 4	Pas 5	Total
Load (lw)	2ns	1ns	2ns	2ns	1ns	8ns
Store (sw)	2ns	1ns	2ns	2ns		7ns
Format-R (add, sub, and, or, slt)	2ns	1ns	2ns		1ns	7ns
Branch (beq)	2ns	1ns	2ns			5ns

Să considerăm un program simplu cu 3 instrucțiuni load

`lw $1, 100($0); lw $2, 200($0); lw $3, 200($0);`

- Execuția cu un ciclu durează $8 \times 3 = 24ns$;
- Cu o variantă de pipeline ca mai sus (exemplul cu rufe), am avea $2 + 2 + 8 = 12ns$;
- Performanța: $Perf_pipe / Perf_1ciclu = 24 / 12 = 2.00$.

..Performanta: Ciclu simplu vs. pipeline

Ciclu simplu vs. pipeline (cont.)

- Intr-o fază de pipeline pot fi active mai multe instrucțiuni; *durata unei faze* va fi *durata celei mai lungi operații* dintre cele procesate în faza respectivă (la noi este $2ns$);
- La limită, dacă în loc de 3 avem k instrucțiuni $1w$ ($k \geq 5$), timpii sunt $8k$ și $8 + 2k$, indicând o *viteză de 4 ori mai mare*;
- Sporul de viteză dat de tehnica de pipeline provine din *creșterea numărului de instrucțiuni procesate* într-un timp dat și nu din focalizarea pe *micșorarea timpului de execuție al unei instrucțiuni* individuale.

MIPS: pentru pipeline

Suport MIPS pentru pipeline:

- *Instrucțiunile* MIPS au *acceași lungime*, facilitând extragerea și decodarea în 2 faze. [Arhitectura 80x86 are instrucțiuni de lungime variabilă, între 1B și 17B!]
- Numărul de *formate de instrucțiuni* MIPS este *redus*. Instrucțiunile au un *registru sursă comun*, care poate fi *citit odată cu decodarea* instrucțiunii. [Altfel, ar fi necesară o fază în plus.]
- *Accesul la memorie* se face numai prin *load/store*. [Dacă se admit operații cu operanzi din memorie ca la 80x86, fazele 3-4 ar adăuga o fază în plus de operare cu valorile citite din memorie.]
- In MIPS, *memoria este aliniată la cuvânt*, deci putem folosi *2 citiri simultane din memorie* (e.g., 2 regiștri, în Pasul 2).

Proiectarea unui pipeline

Proiectarea unui pipeline:

- Uneori, *următorul pas* de procesare a unei instrucțiuni *nu* poate fi procesat *în următoarea fază* din pipeline.
- Intr-o astfel de situație, spunem că aparare un *hazard*.
- Principalele tipuri de hazard sunt:
 - *structural* - generat de lipsa de suport hardware
 - *de control* - generat de instrucțiunile de salt din program
 - *de date* - generat de dependența variabilelor din program
- Prima restricție este o restricție *fizică*, pe când ultimile 2 sunt restricții *logice*.

..Proiectarea unui pipeline

Hazard structural:

- *Hazardul structural* este generat de *lipsa de suport hardware* pentru a putea executa toate operațiile *dintr-o fază* de pipeline.
- In exemplul cu rufe, apare hazard structural dacă nu există suficienții operatori pentru a face toate cele 4 operații odată. (Exemplu: Dacă spălatul și călcatul se fac manual, trebuie cel puțin 2 operatori.)
- La procesarea programului cu lw-uri ($k \geq 4$), o fază de pipeline poate conține *acces la memorie* atât pentru *date*, cât și pentru *instrucțiuni*. Pentru a nu avea hazard structural ar trebuie să avem *2 memorii* (ori una mai complexă cu multiple operații paralele de acces).

..Proiectarea unui pipeline

Hazard de control:

- *Hazardul de control* apare când trebuie decis ceva *bazându-ne pe rezultatul unei instrucțiuni* în timp ce *alte instrucțiuni se execută*.
- In exemplu cu rufe, să zicem că vrem să ajustăm detergentul în funcție de cât de bine este spalat un set de rufe.

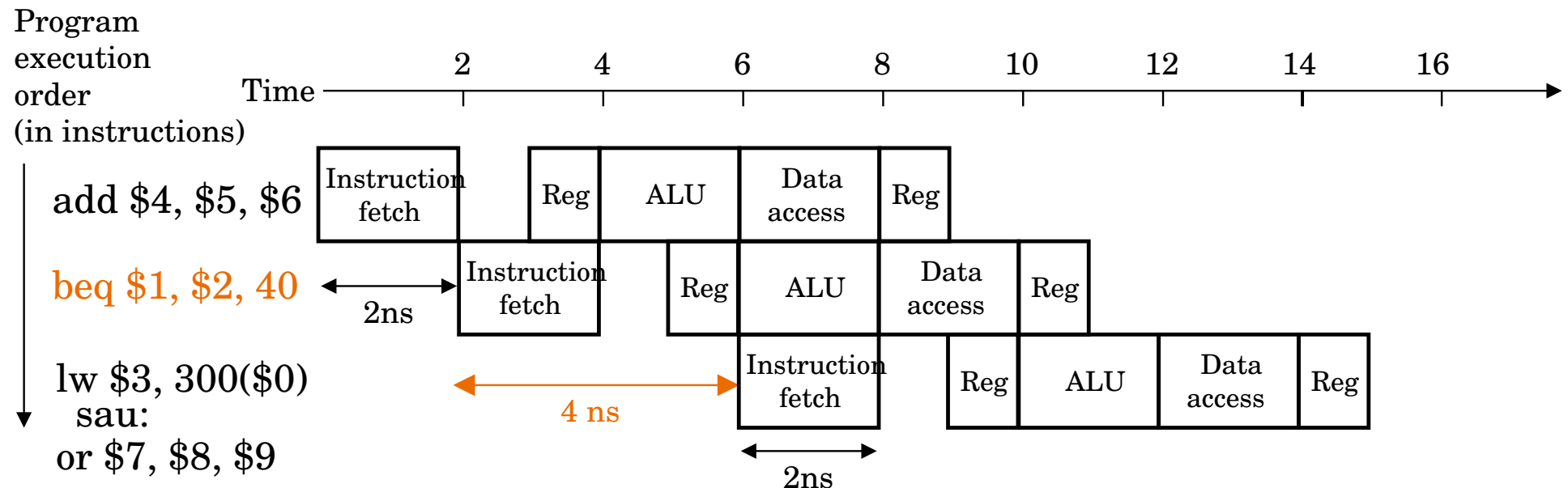
Soluții:

- *Intârzieri* (engl. *stalls*): Intârziem procesarea setului 2 până ce setul 1 este spălat și uscat. (Corect, dar lent.)
- *Predicții*: Continuăm spalarea setului 2 *cu speranța* că detergentul este bun. Dacă după uscarea constatăm că nu a fost bun, alegem alt detergent, dar trebuie *respălate* seturile 1,2. (Nu blochează pipeline-ul, dar o predicție greșită este costisitoare.)

..Proiectarea unui pipeline

Întârzieri:

- Figura descrie un *hazard de control*, pentru instrucțiunea condițională beq rezolvat cu *tehnica de întârziere*.
- Pentru a diminua întârzierea, rezultatul testului din ALU (ieșirea zero) se folosește *în același ciclu* pentru a încărca noua instrucțiune. (Normal, trebuie o întârziere de 3 cicluri.)

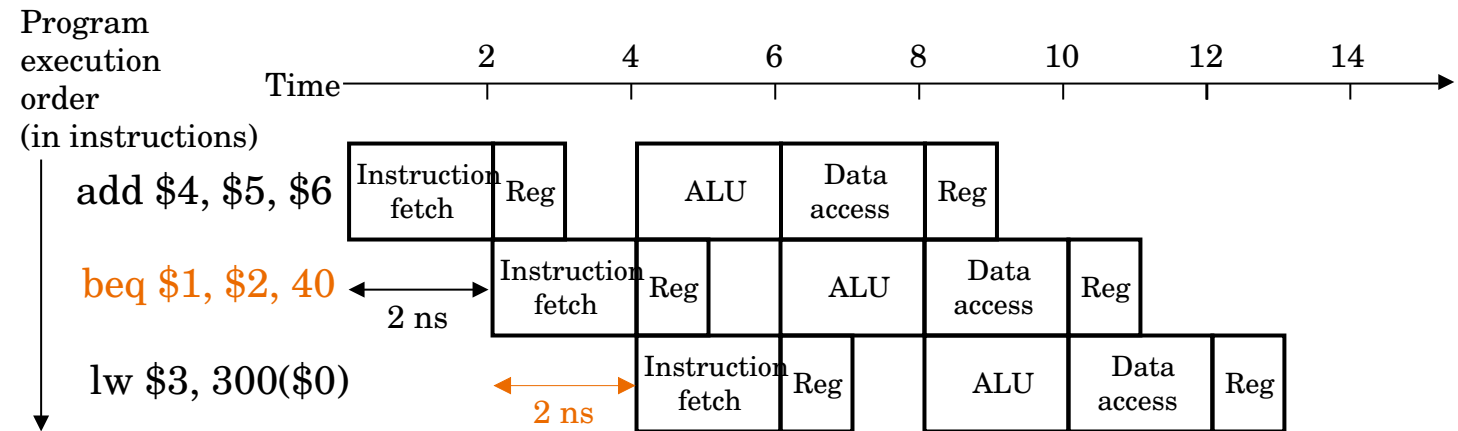
..Proiectarea unui pipeline

Predicții:

- Alternativ, spre a nu întârzia pipeline-ul, se pot folosi *predicții* relativ la *ce ramură* a instrucțiunii condiționale *va fi urmată*.
- Uneori se poate lua o simplă *decizie statică*: la o instrucțiune “loop” ne așteptăm ca bucla să fie urmată cu o frecvență mare, deci îi vom acorda o probabilitate corespunzătoare.
- Alteori putem folosi o *decizie dinamică*, anume contorizăm frecvența de acceptare a fiecărei ramuri și o folosim pentru a prezice ramura care va fi urmată în instrucțiunea curentă.
- *Costul unei predicții greșite* poate fi ridicat, mai ales în cazul în care pipeline-ul are mai multe faze.

..Proiectarea unui pipeline

*ramificație
neacceptată*

*ramificație
acceptată*

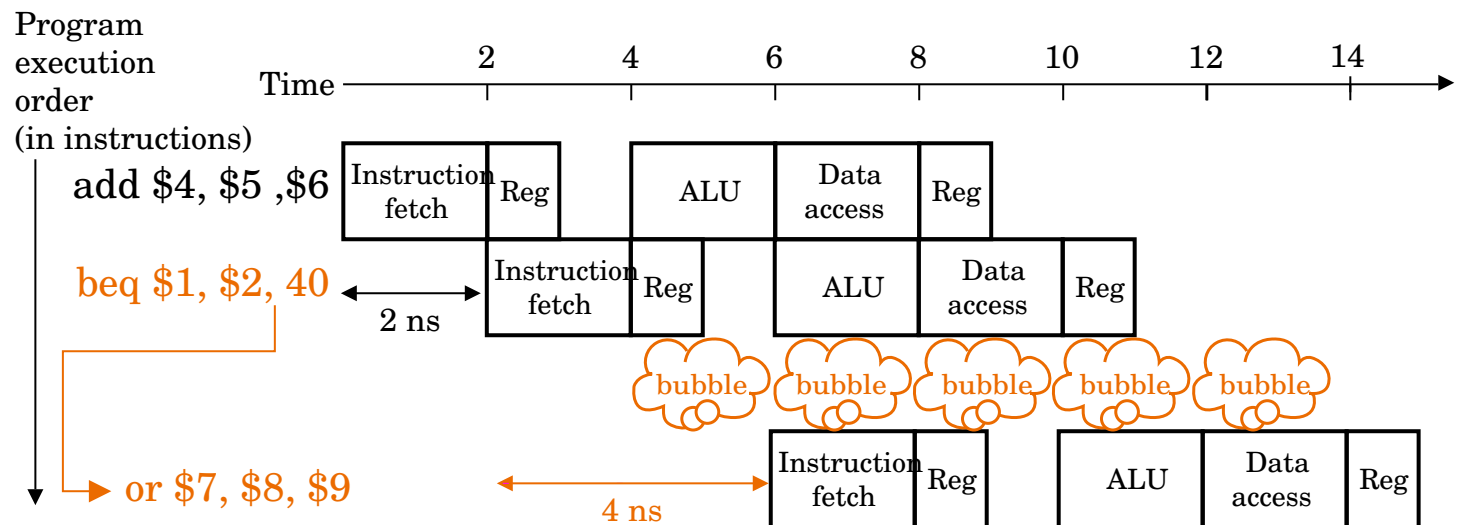
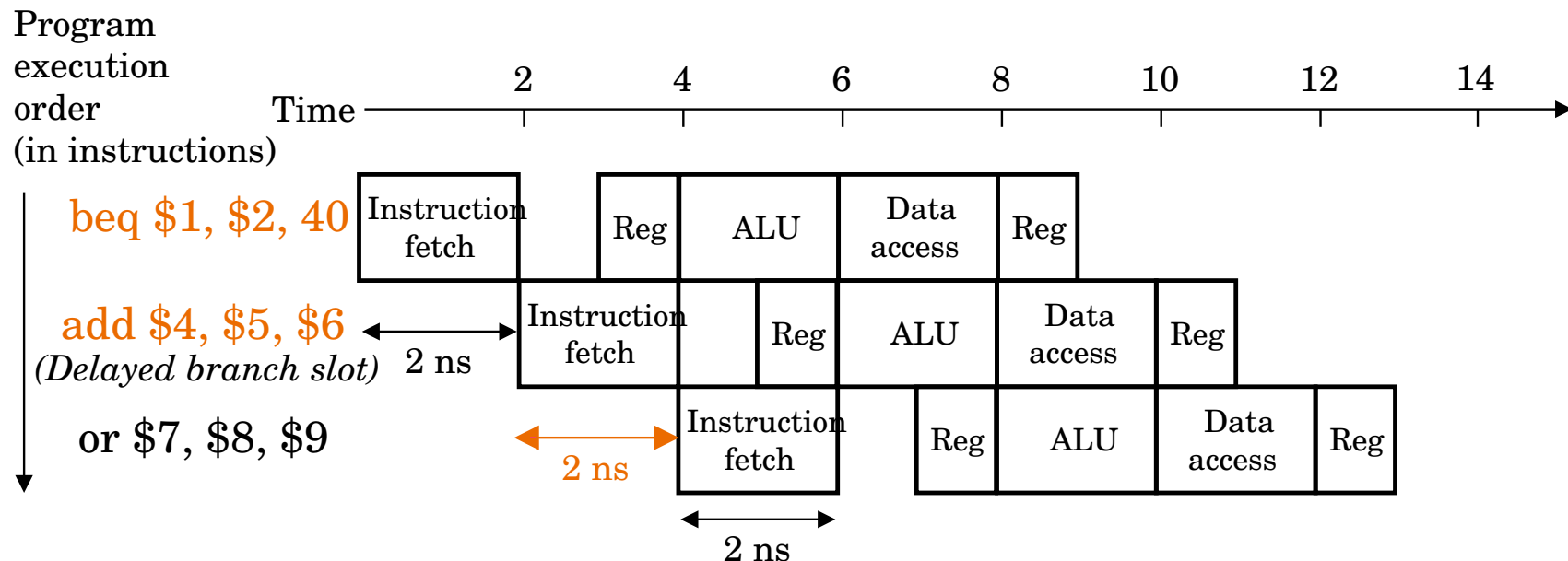

Figura descrie același *hazard de control* pentru instrucțiunea condițională *beq* rezolvat cu *tehnica de predicție*.

..Proiectarea unui pipeline

Decizii intarziate:

- Se poate evita blocarea pipeline-ului prin *decizii întârziate*: *așteptăm* ca o decizie să fie luată *executând alte sarcini*.
- De regulă, compilatoarele acoperă circa 50% din astfel de sloturi de așteptare cu instrucțiuni utile.
- In exemplul anterior, putem muta în slotul de așteptare instrucțiunea anterioară, evitând blocarea - vezi figura.

..Proiectarea unui pipeline

Hazard de date:

- *Hazardul de date* este generat de interdependența instrucțiunilor realizată prin intermediul datelor (variabilelor).
- Exemplu: O instrucțiune poate necesita rezultatul unei instrucțiuni anterioare, care este încă în pipeline, ca în exemplul

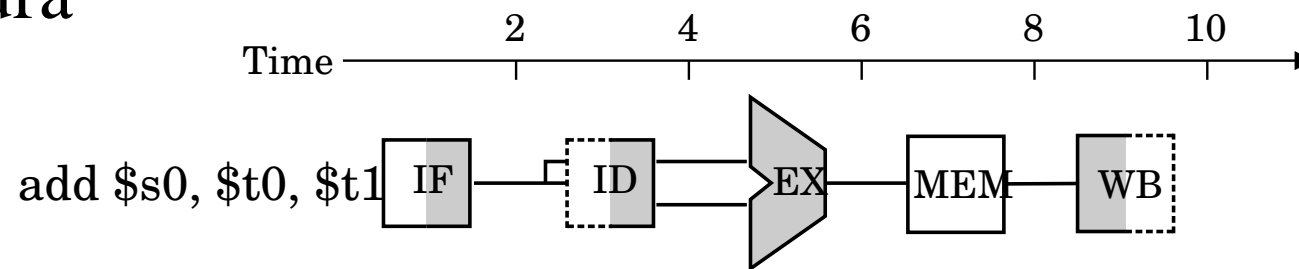
```
add $s0, $t0, $t1;  
sub $t2, $s0, $t3;
```

- O *soluție* de a evita întârzierea pipeline-ului este *avansarea (forwarding / bypassing)*, tehnică prin care *data necesară* într-o instrucțiune următoare se folosește *imediat ce a fost obținută* în instrucțiunea curentă.

..Proiectarea unui pipeline

Hazard de date (cont.)

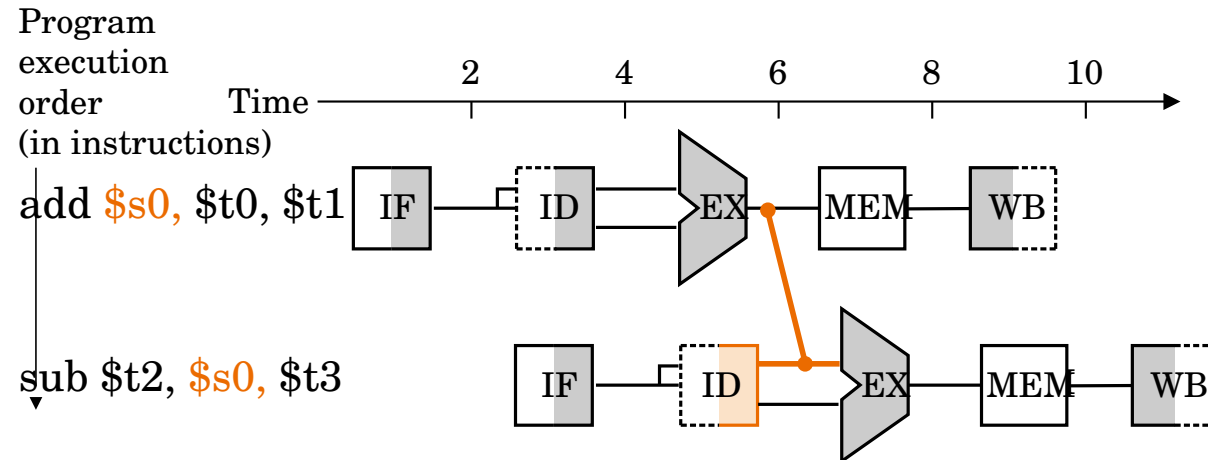
- Se poate folosi tehnica de *avansare* numai dacă *timpul* la care apare *data sursă* este *anterior* celui din faza de *utilizare*.
- Pentru o analiza mai fină, putem împărți fazele unei procesări ca în figură

- Fazele sunt: *IF* - extragere instrucțiune; *ID* - decodare instrucțiune; *EX* - execuție în ALU; *MEM* - acces memorie; *WB* - scriere în registru (engl. “write back”).
- *Umbrele* indică dacă *componenta este utilizată* în procesarea curentă; umbririle pe jumătate sunt pentru acces memoriei, cu *scriere* pe *prima jumătate* și *citire* pe *a doua*.

..Proiectarea unui pipeline

*hazard
rezolvat
cu avansare*

*hazard
rezolvat
cu avansare
și întârziere*

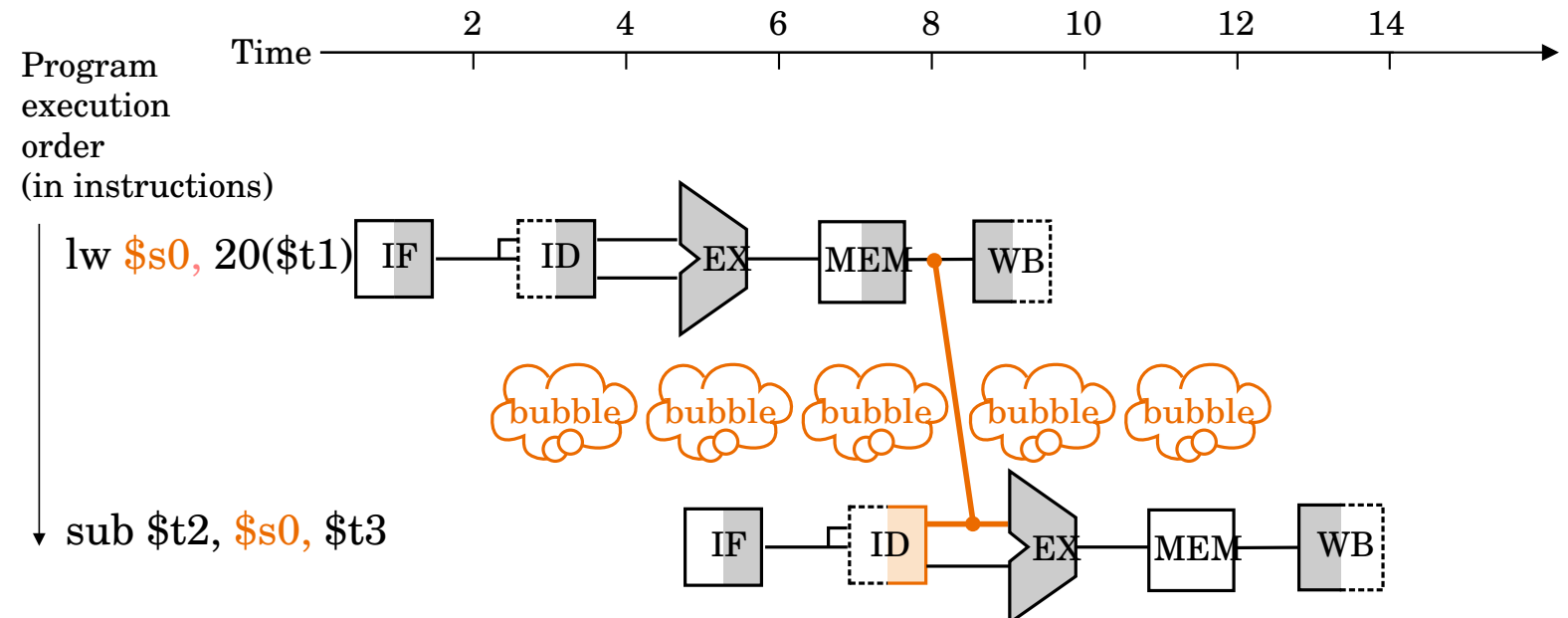

Figura descrie 2 cazuri de *hazard de date* rezolvate cu *tehnica de avansare*. Jos, chiar și cu avansare, pipeline-ul trebuie întârziat.

..Proiectarea unui pipeline

Rearanjarea codului:

- O tehnică generală de *evitare a hazardul* este *reordonarea instrucțiunilor*, fără a modifica funcția calculată.
- *Exemplu*: Permutarea a 2 variabile se poate face cu codul din stânga, care are o întârziere (la trecerea de la lw la sw).

```
lw $t0, 0($t1)
lw $t2, 4($t1)
sw $t2, 0($t1)
sw $t0, 4($t1)
```

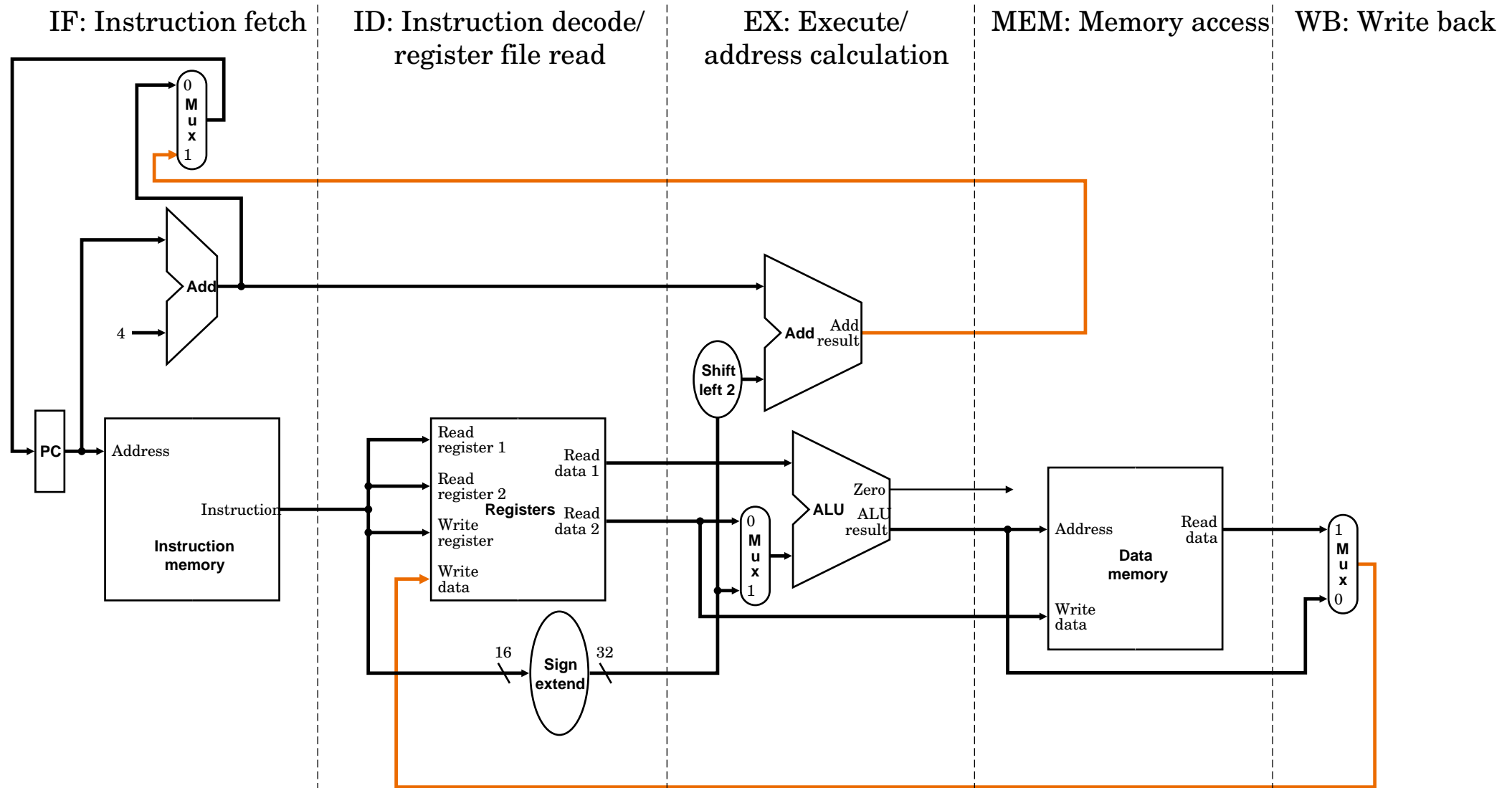
```
lw $t0, 0($t1)
lw $t2, 4($t1)
sw $t0, 4($t1)
sw $t2, 0($t1)
```

Rearanjând codul ca în dreapta întârzierea dispare.

Cuprins:

- Tehnica de pipeline
- *Calea de date cu pipeline*
- Controlul pentru implementari cu pipeline
- Hazard de date si avansari
- Hazard de date si stationari
- Hazard la ramificatii
- Exceptii
- Pipeline superscalar si dinamic
- Concluzii, diverse, etc.

Implementarea cu un ciclu, in faze

Calea de date la implementarea cu un singur ciclu, *împărțită în faze*. (In roșu sunt arce de “întoarcere” care complică pipeline-ul.)

Calea de date cu pipeline

Primii pasi

- Ca anterior, putem împărți implementarea cu un ciclu în 5 faze:

IF - extragere instrucțiune;

ID - decodare instrucțiune;

EX - execuție în ALU;

MEM - acces memorie;

WB - scriere în registru

- Toate conexiunile sunt *de la stînga la dreapta*, cu *2 excepții*:
 - scris PC în caz de instrucțiune condițională;
 - scris în registru (la load);

Aceste excepții produc *hazarduri*: prima de control, a doua de date.

..Calea de date cu pipeline

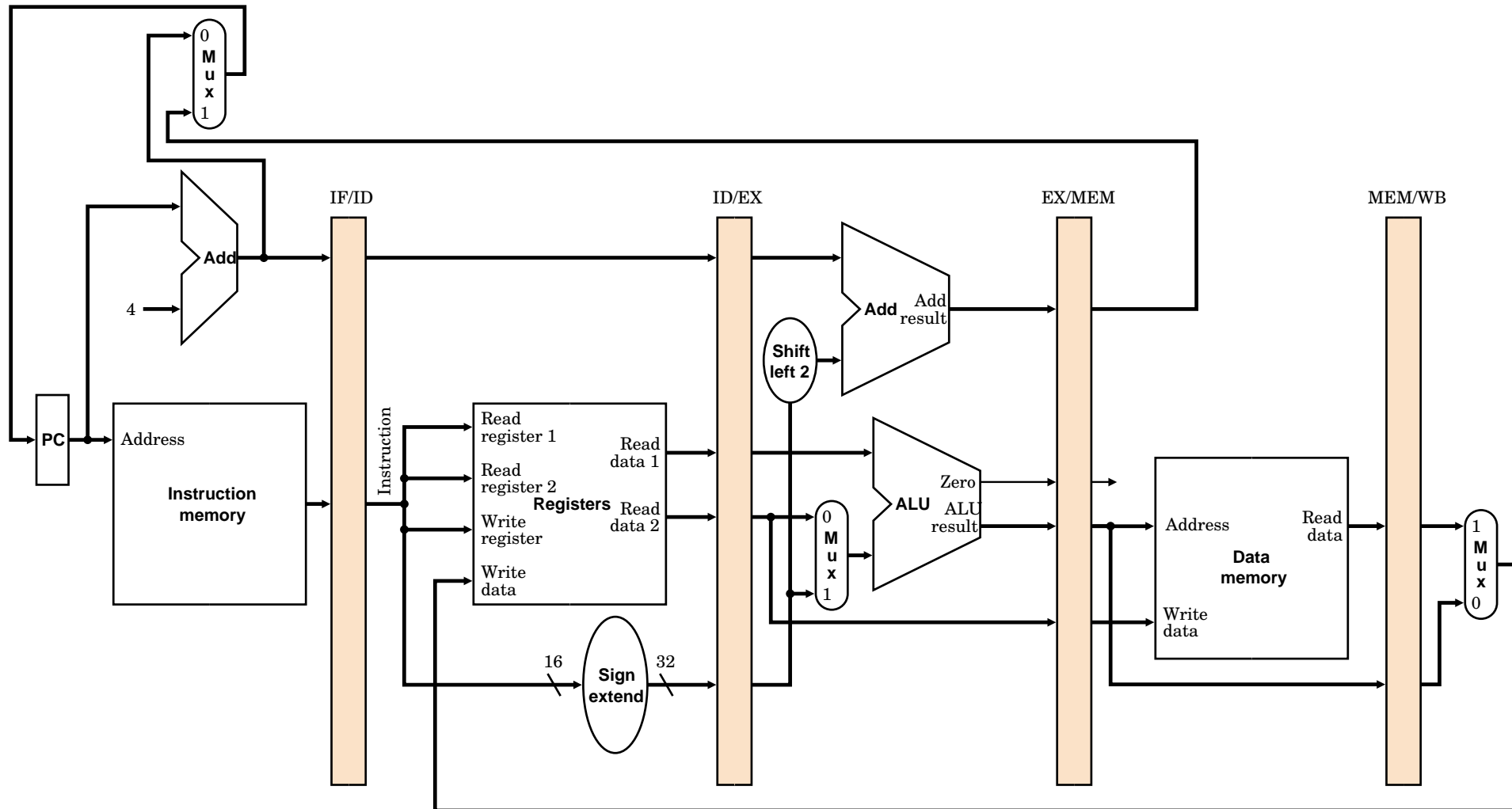

Figura descrie un *pipeline* pentru *implementarea cu un singur ciclu*. Se introduc *regiștri specifici* care să rețină datele între fazele de pipeline: IF/ID, ID/EX, EX/MEM, MEM/WB.

..Calea de date cu pipeline

Exemplu - load:

Ilustrăm fazele de pipeline cu procesarea instrucțiunii *load* (vezi desenele următoare):

- *IF - extragere instrucțiune:* Se extrage instrucțiunea, se calculează noul PC (pentru instrucțiunea următoare $PC + 4$). Se reține în registrul IF/ID instrucțiunea și $PC + 4$ (ultimul, pentru branch).
- *ID - decodare instrucțiune și citire regiștri:* Instrucțiunea din IF/ID se folosește pentru a citi 2 regiștri și a face extensia deplasării la 32b. Cele 3 date obținute se rețin în registrul ID/EX (și $PC + 4$, dar inutilă acum).

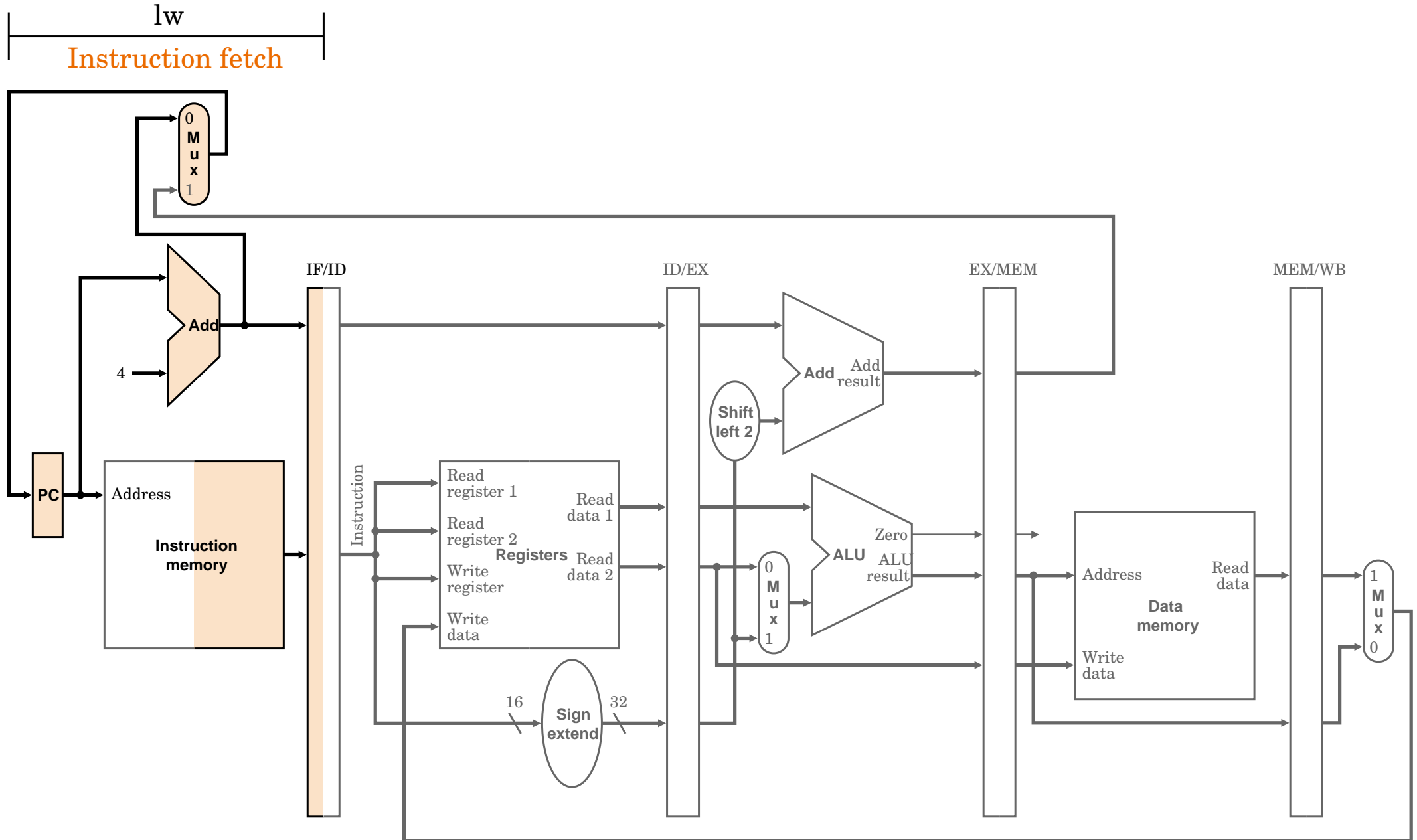
..Calea de date cu pipeline

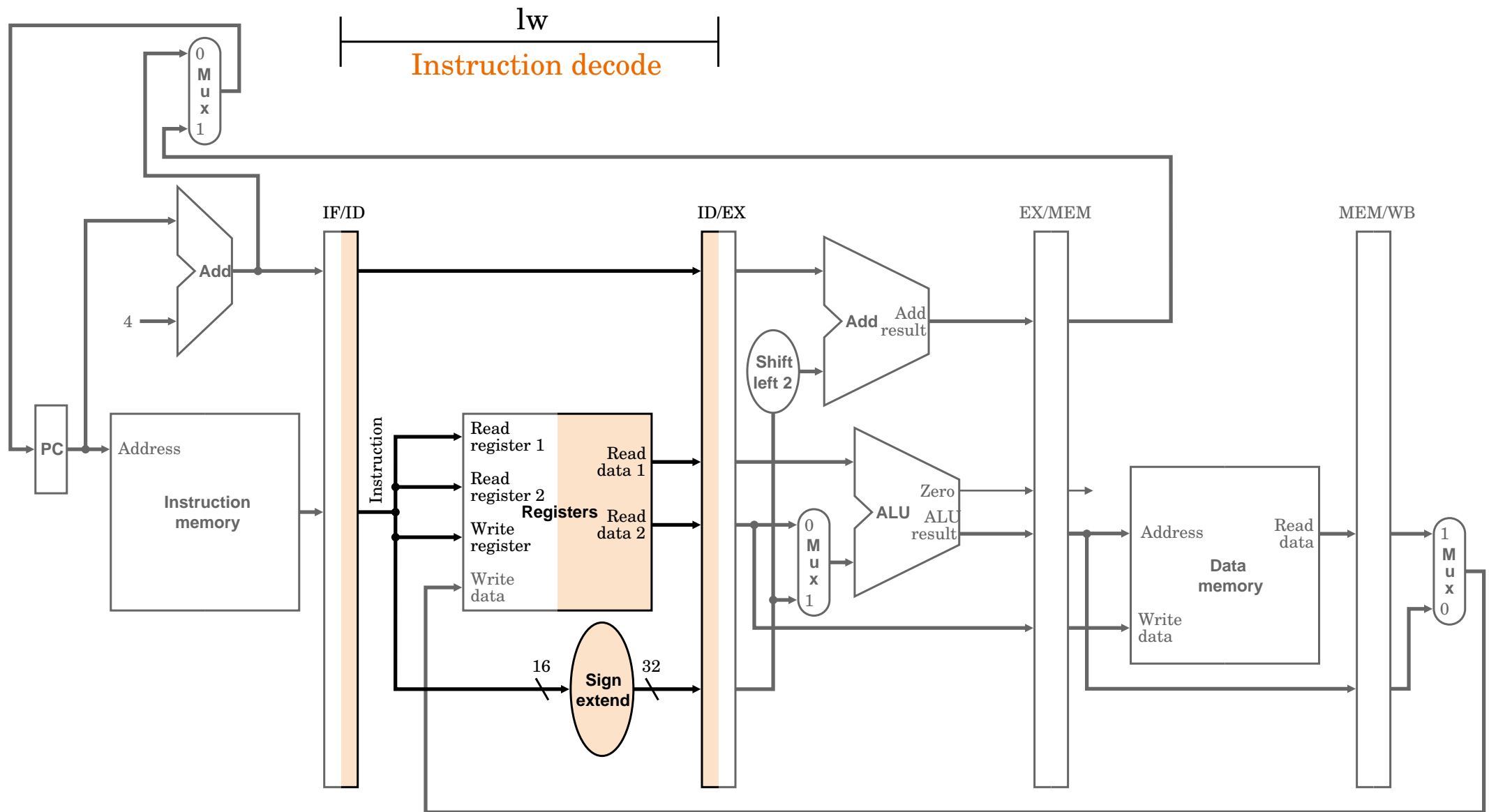
Exemplu - load (cont.)

- *EX - execuție:* Folosind valoarea registrului 1 și deplasarea (reținute în ID/EX), calculăm în ALU adresa de memorie, pe care o punem în registrul EX/MEM.
- *MEM - acces memorie:* Se accesează memoria cu adresa de memorie din registrul EX/MEM, rezultatul reținându-se în MEM/WB.
- *WB - scriere în registru:* Valoarea citită din memorie, aflată în MEM/WB se scrie în registrul 2 (specificat în instrucțiune)!

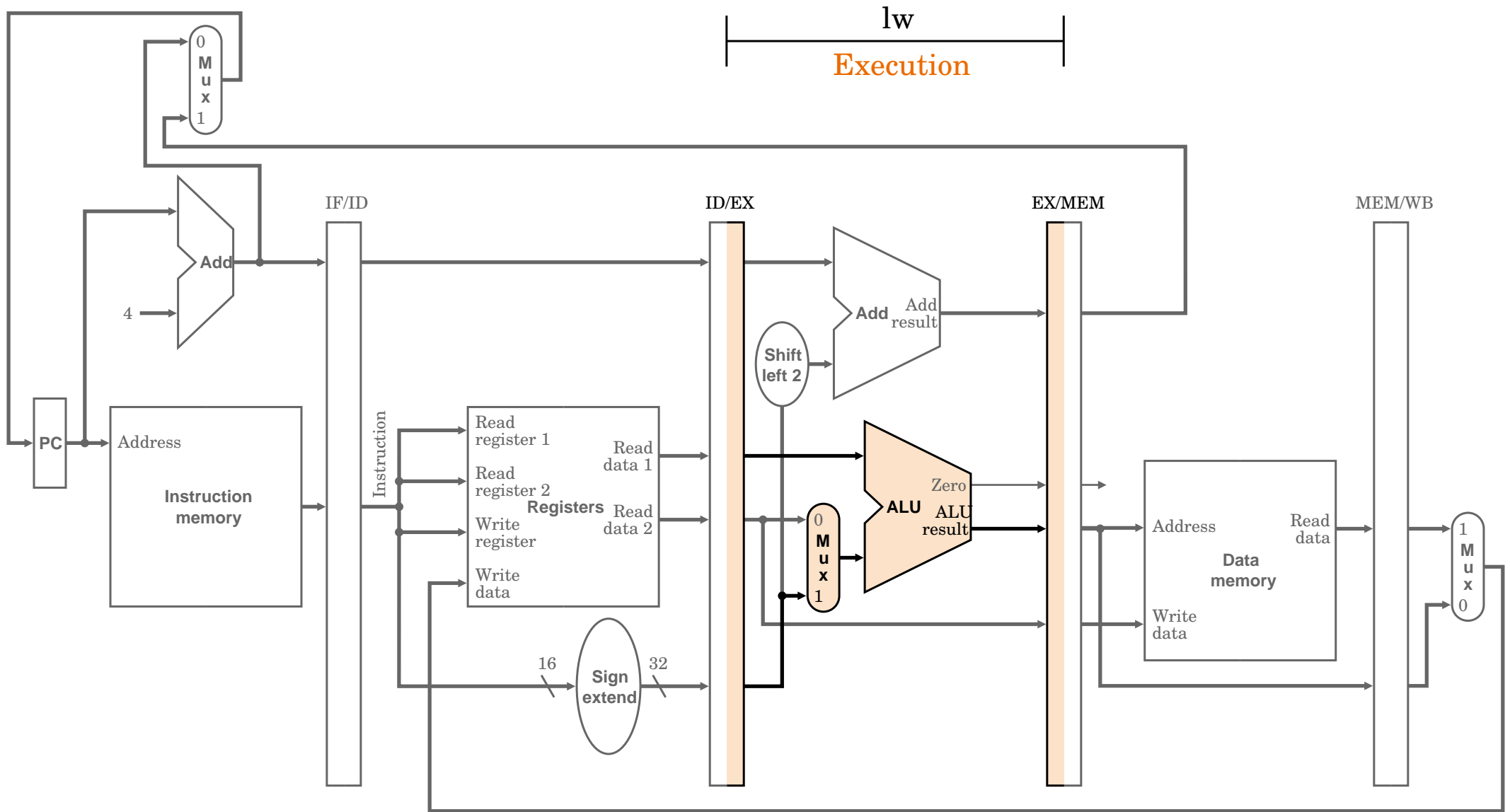
Fazele de execuție în *pipeline* pentru instrucțiunea *load*:

Faza 1: IF (extragere instrucțiune)

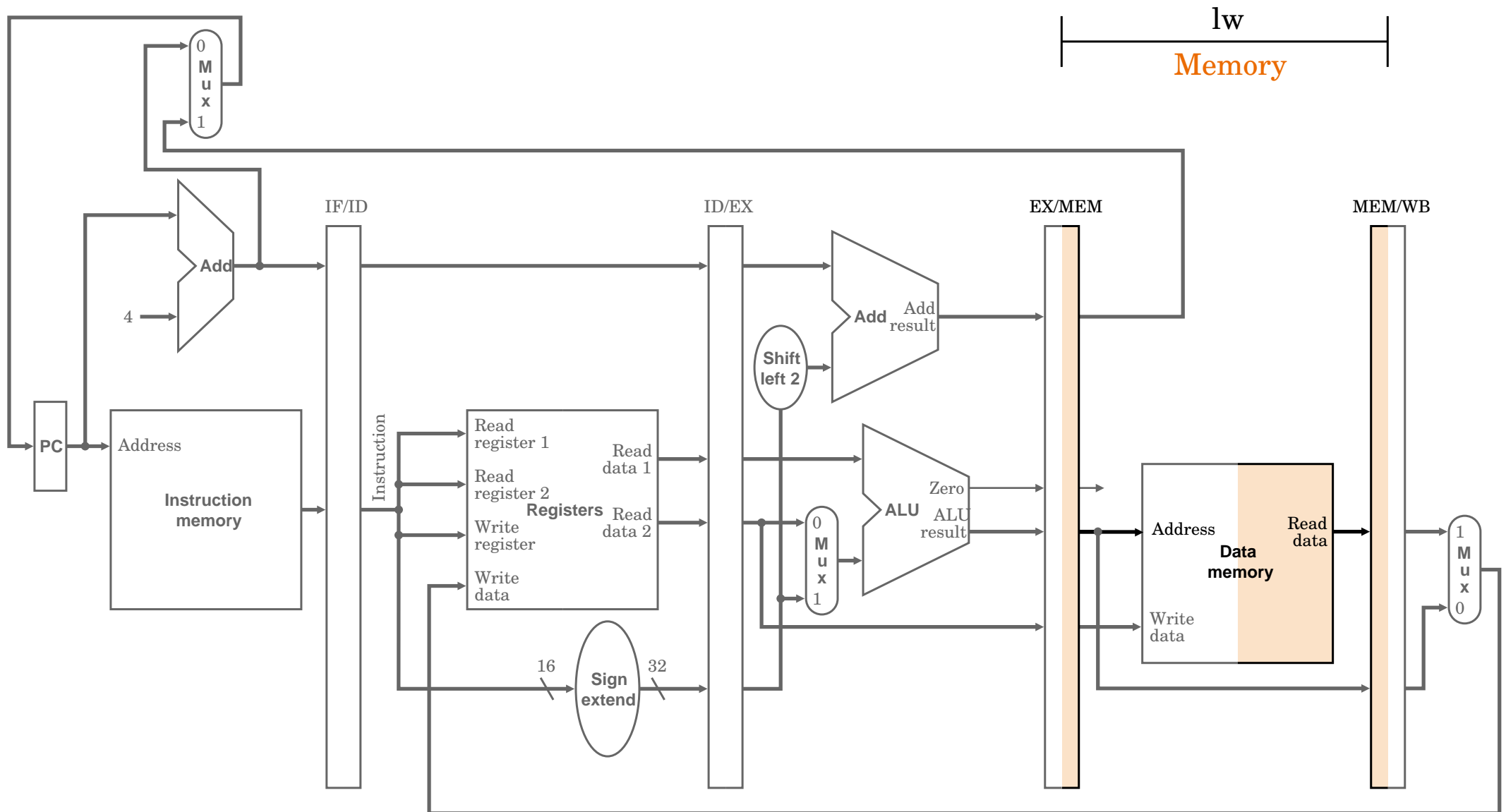

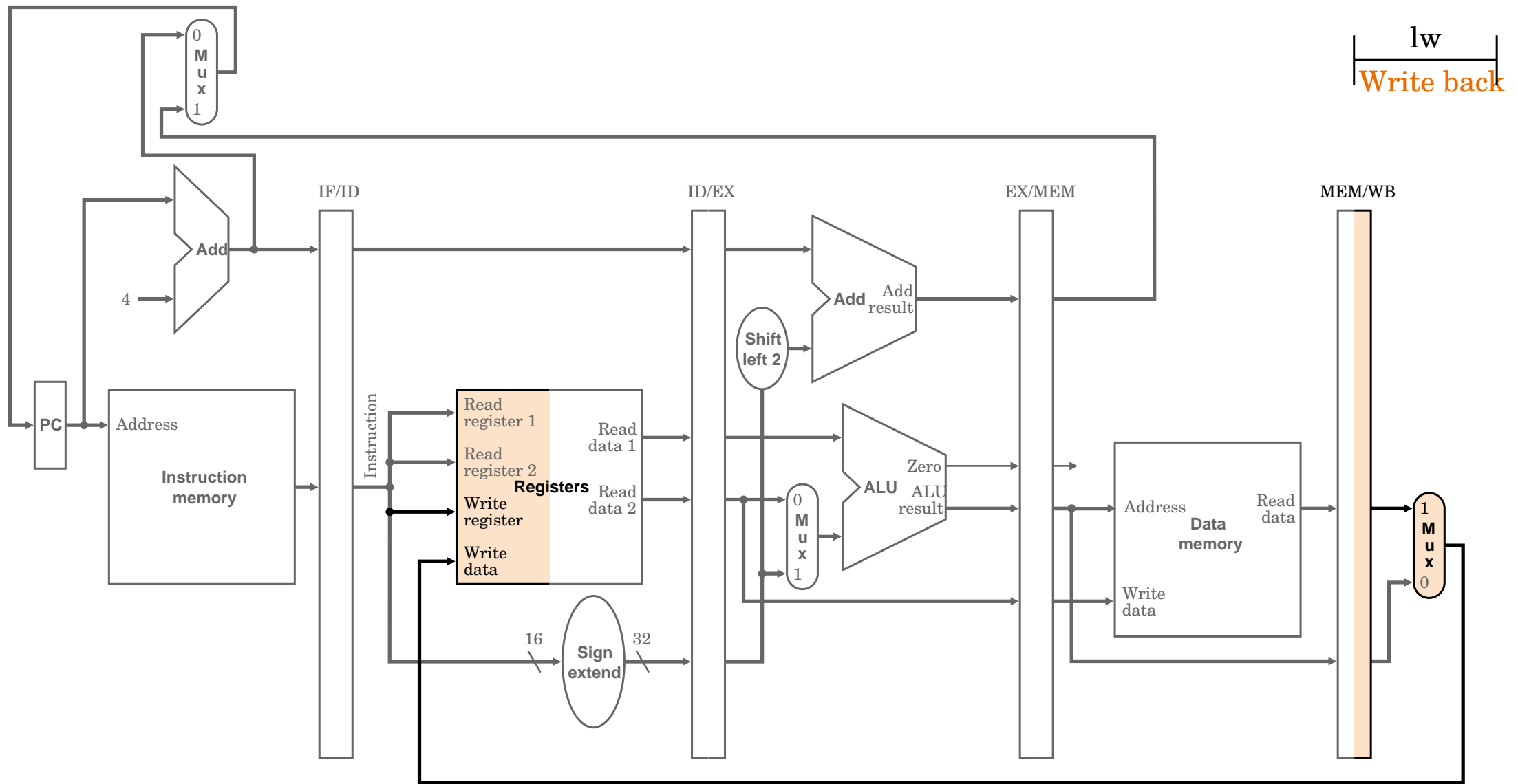
Faza 2: ID (decodare instrucțiune)

Faza 3: EX (execuție)

Faza 4: MEM (acces memorie)

Faza 5: WB (scriere în registru)

..Calea de date cu pipeline

Comentarii:

- In fiecare fază trebuie salvate în regiștri speciali de pipeline *toate* datele necesare fazelor următoare.
- In versiunea ilustrată, arcul de feedback din ultima fază WB reliefează *o eroare* de referință: *adresa registrului* de scriere trebuia *propagată* prin pipeline.
- Figura care urmează prezintă o versiune corectată pentru load.
- Se pot face analize similare pentru trecerea prin pipeline a altor instrucțiuni: store, add, etc.

..Calea de date cu pipeline

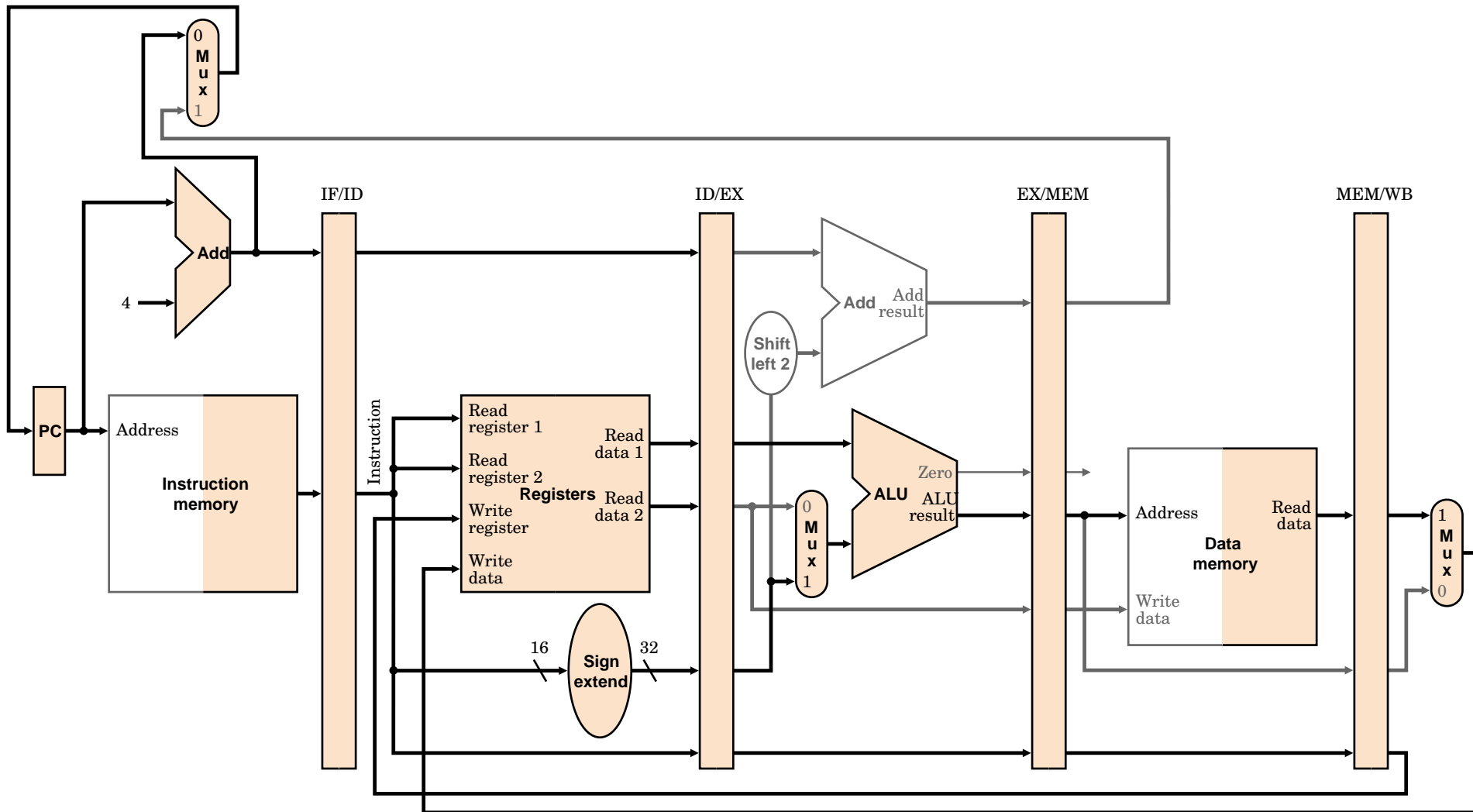

Figura descrie un *pipeline* (corect) pentru implementarea instrucțiunii *load*. Am inserat conexiunea de propagare a *adresei registrului de scriere*.

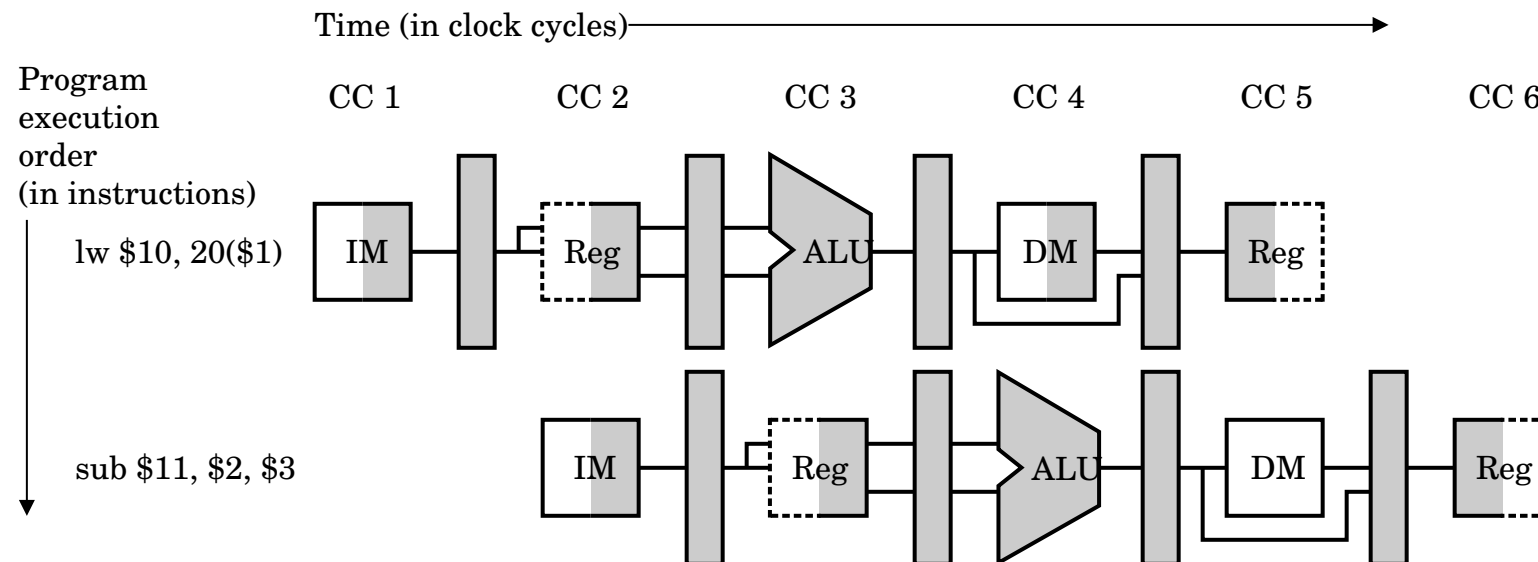
Multiple instructiuni in pipeline

Multiple instructiuni in pipeline:

- Ilustrăm trecerea a 2 instrucțiuni prin pipeline

```
lw $10, 20($1);  
sub $11, $2, $3
```

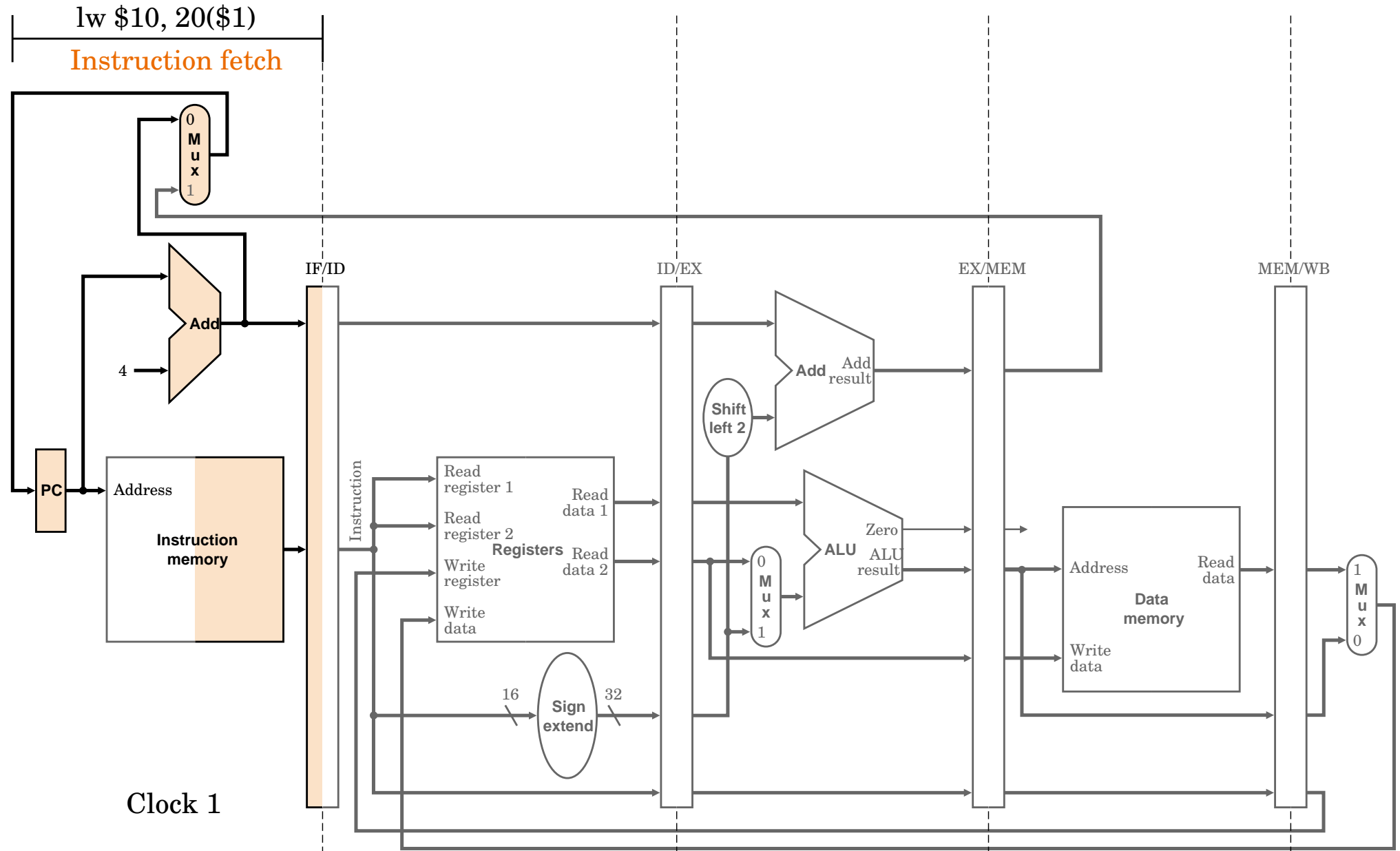
- Se pot utiliza *diagrame pipeline cu multiple cicluri de ceas* de tipul

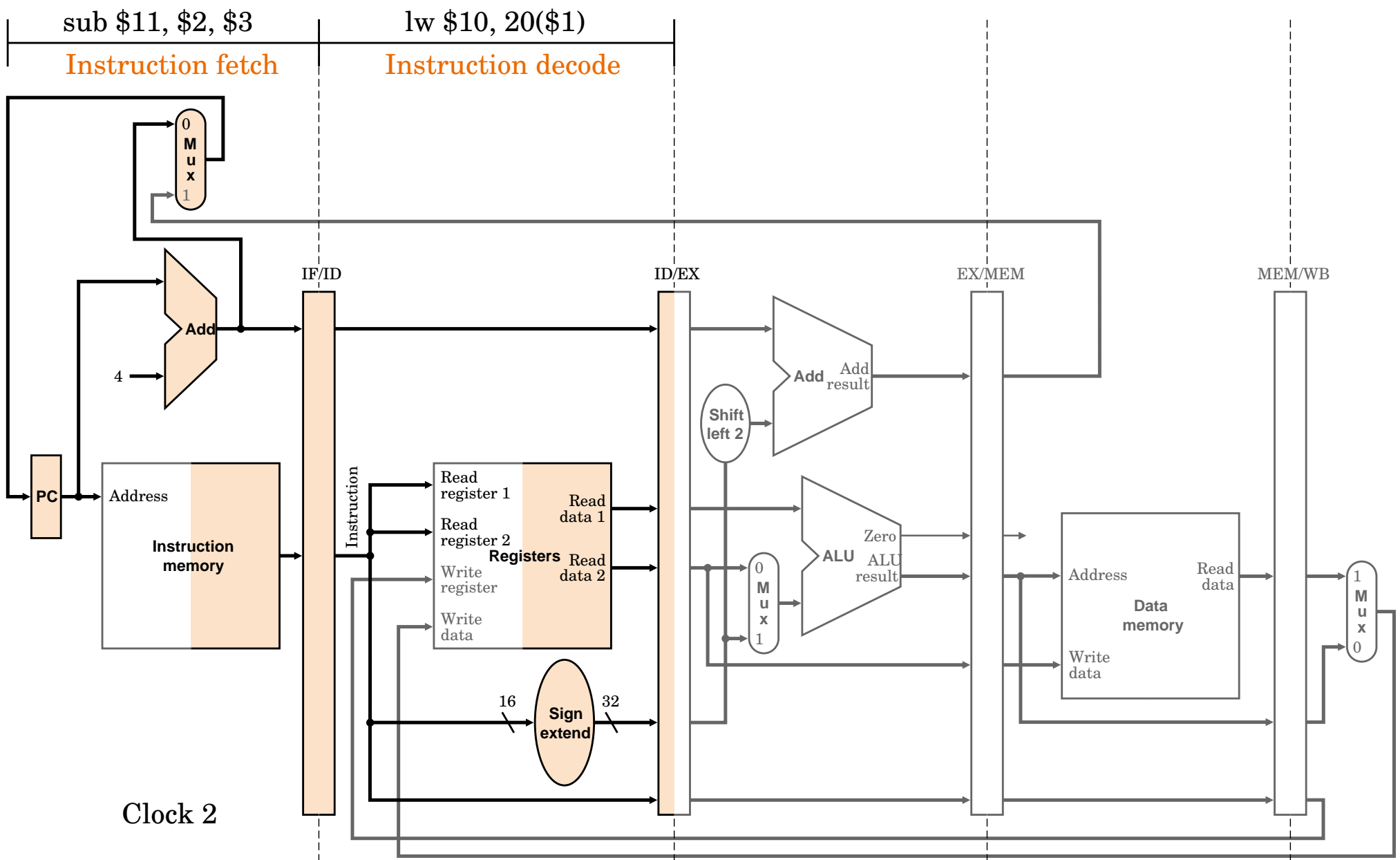

ori *secvențe de diagrame pipeline cu un singur ciclu de ceas*, ca în figurile ce urmează.

Fazele de execuție în *pipeline* pentru o secvență “*load; sub*”:

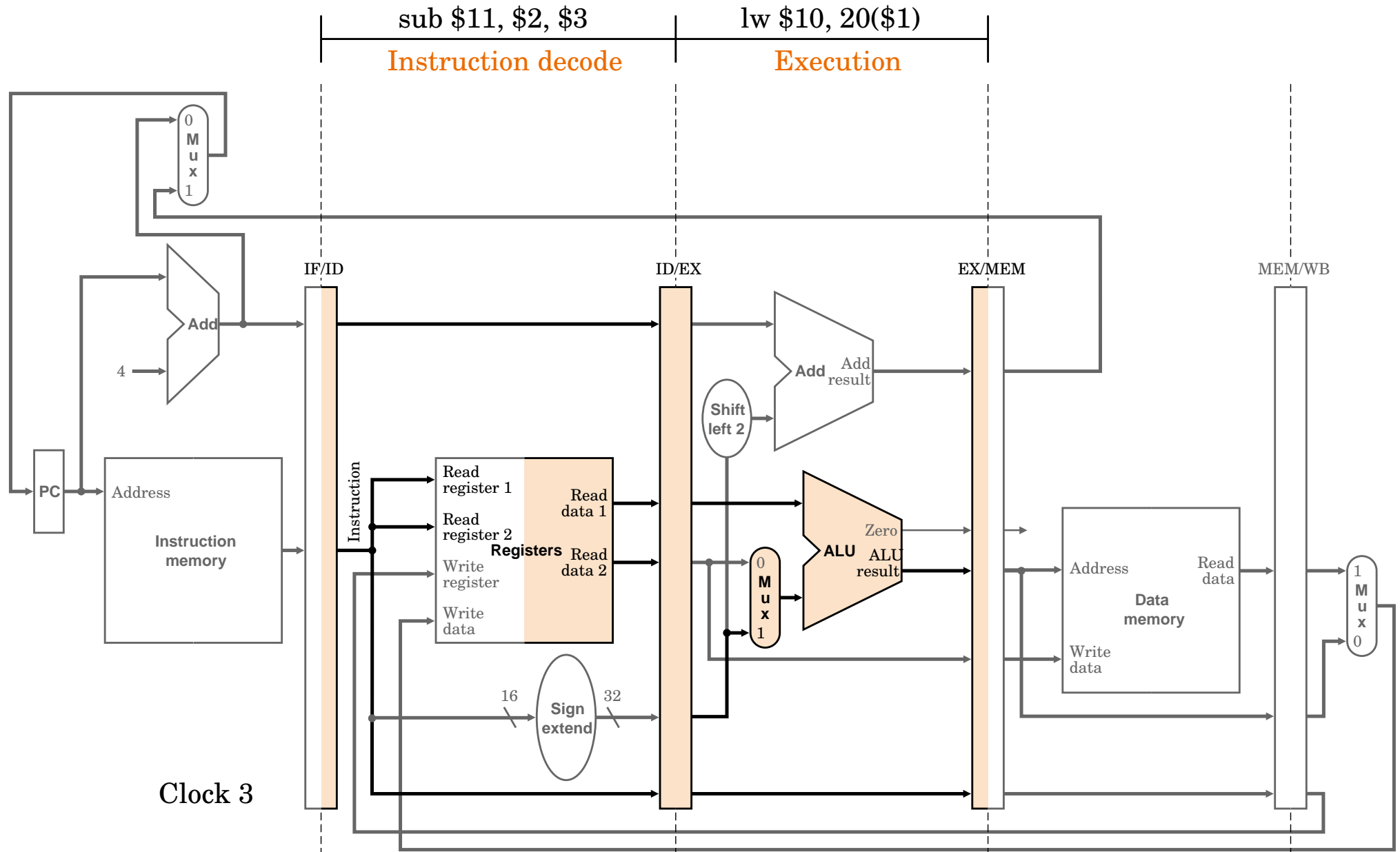
Faza 1: IF-load

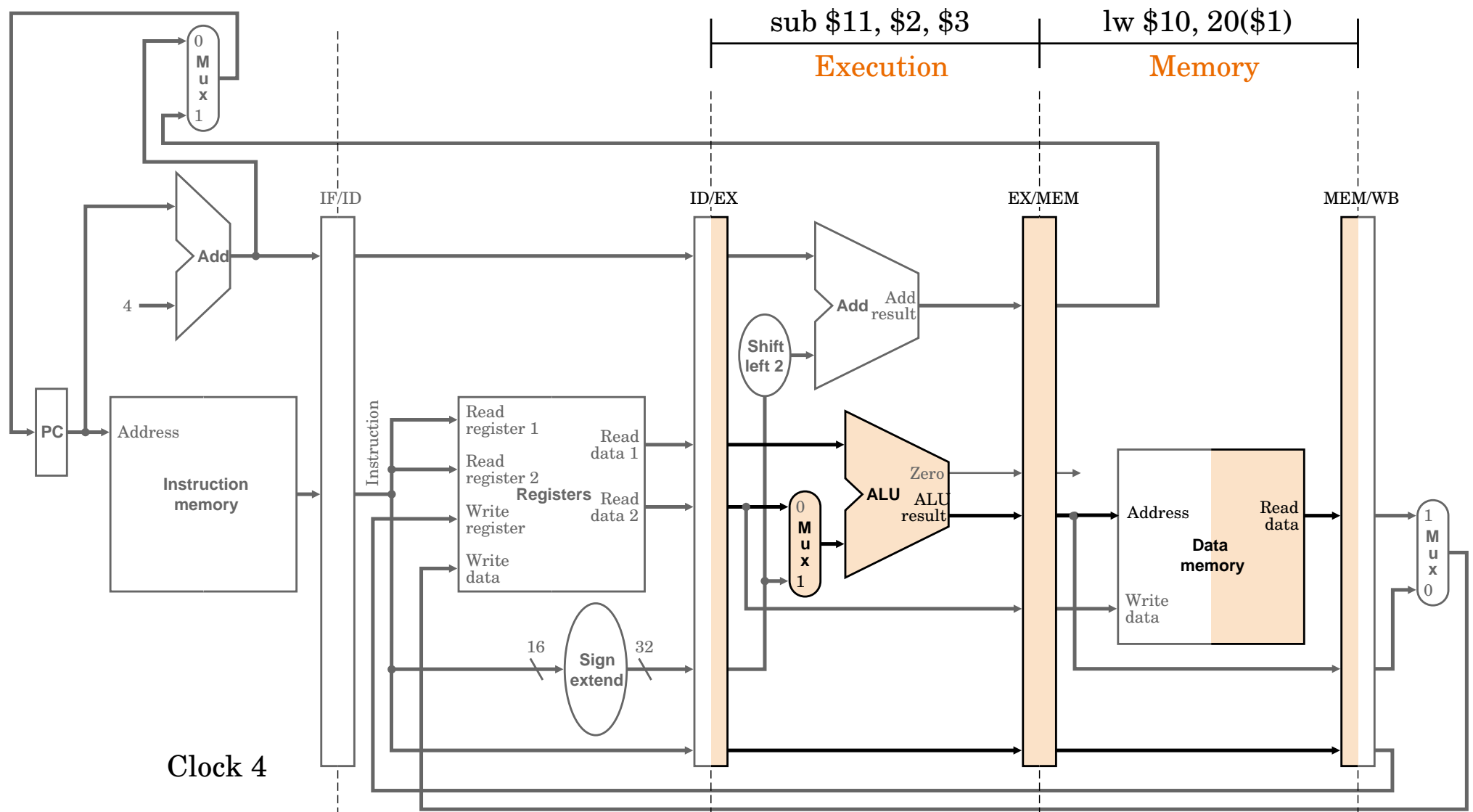

Faza 2: IF-sub & ID-load

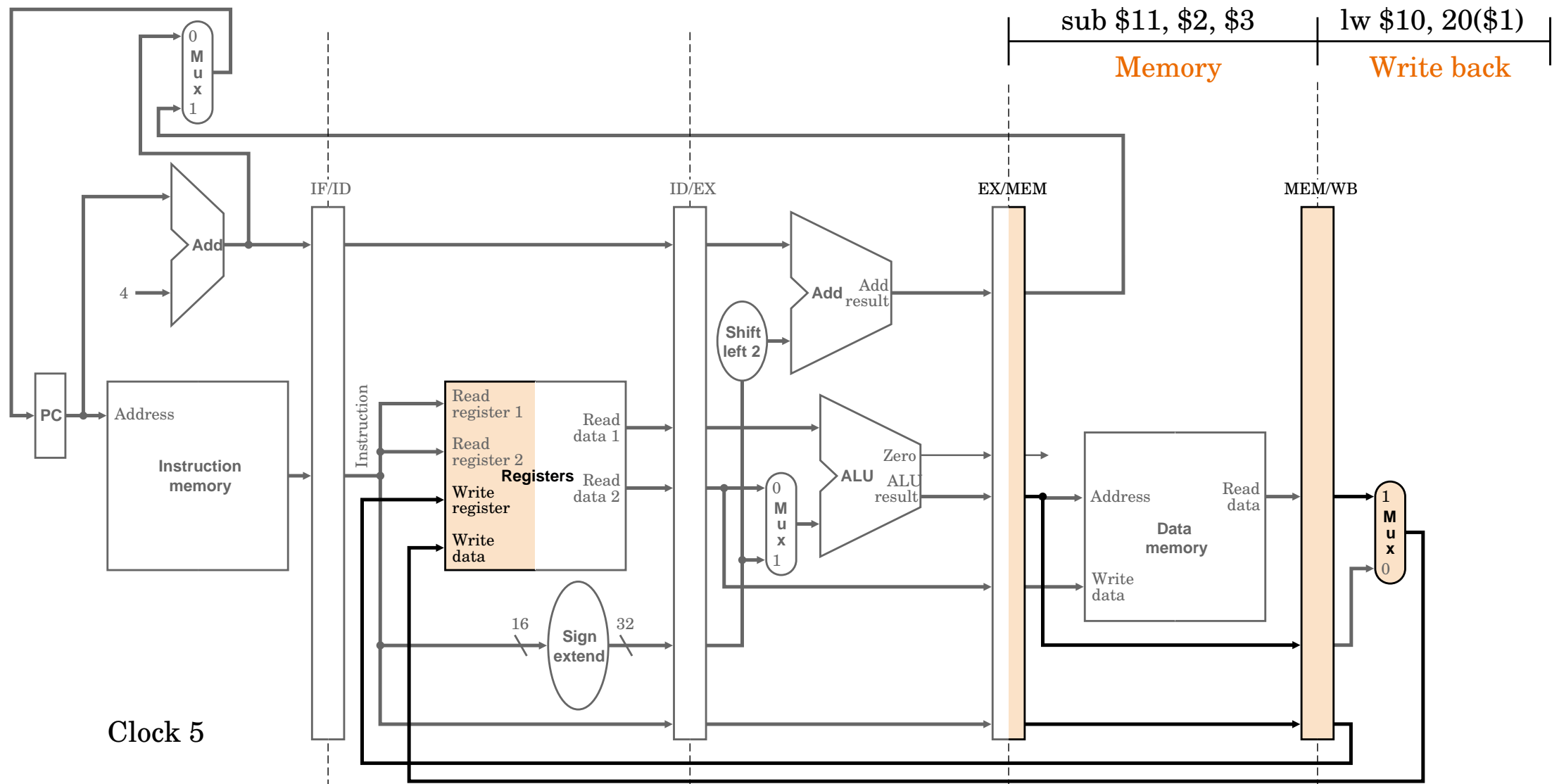
Faza 3: ID-sub & EX-load

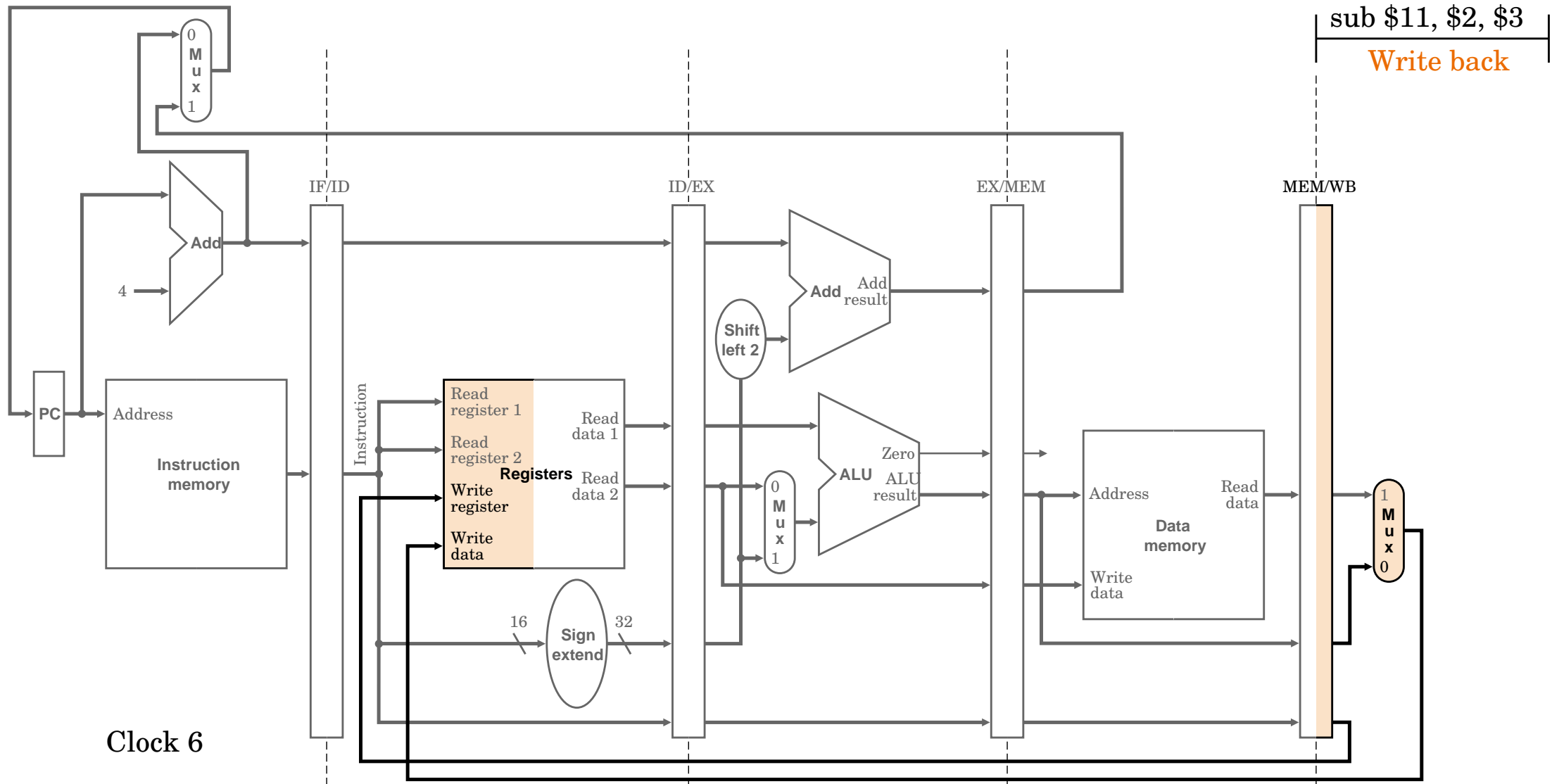

Faza 4: EX-sub & MEM-load

Faza 5: MEM-load & WB-load

Faza 6: WB-sub

Procesorul: Tehnica de pipeline

Cuprins:

- Tehnica de pipeline
- Calea de date cu pipeline
- *Controlul pentru implementari cu pipeline*
- Hazard de date si avansari
- Hazard de date si stationari
- Hazard la ramificatii
- Exceptii
- Pipeline superscalar si dinamic
- Concluzii, diverse, etc.

Controlul pentru pipeline

Generalitati: Prezintă schema generală de control:

- Incepem cu o versiune simplificată, *neglijând hazardurile*.
- Folosim semnale de control similare ca cele din prima implementare de procesor (cu 1 ciclu).
- Notăm că PC și toți ceilalți regiștri de pipeline (IF/ID, ID/EX, EX/MEM, MEM/WB) se scriu în fiecare ciclu, deci *nu necesită control* special de scriere.
- Semnalele de control generate de instrucțiune se folosesc în faze pipeline distincte, deci unele trebuie să *propagate* de la o fază la alta.

Semnale de control la pipeline

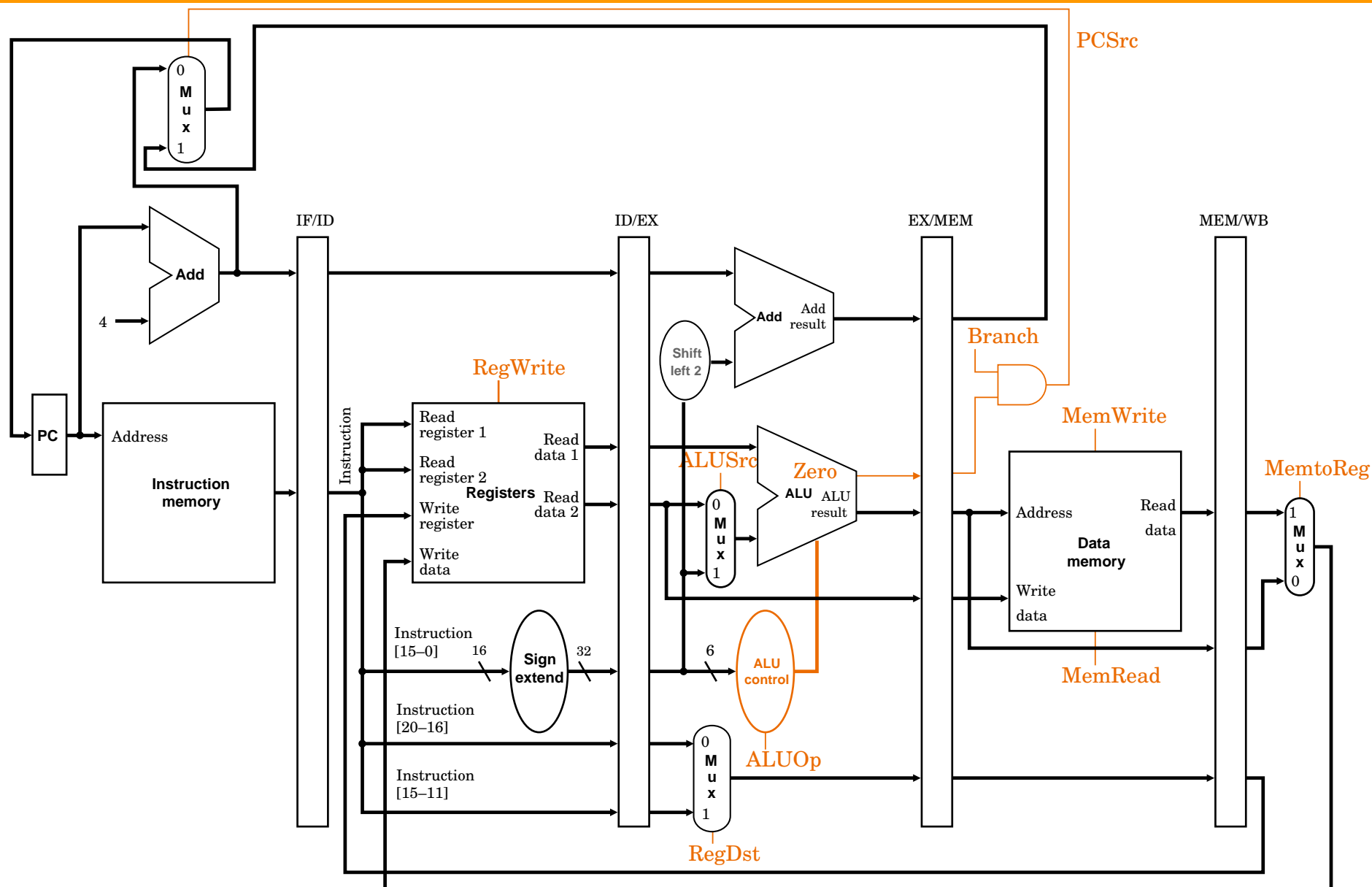

Figura prezintă *calea de date cu pipeline* cu *semnalele de control* necesare. (Versiune simplificată, ignorând hazardurile.)

Controlul cu pipeline

Semnale de control:

- Folosim semnalele de control de la implementarea cu 1 ciclu (Fila 7.41), împărțite pe faze pipeline astfel:

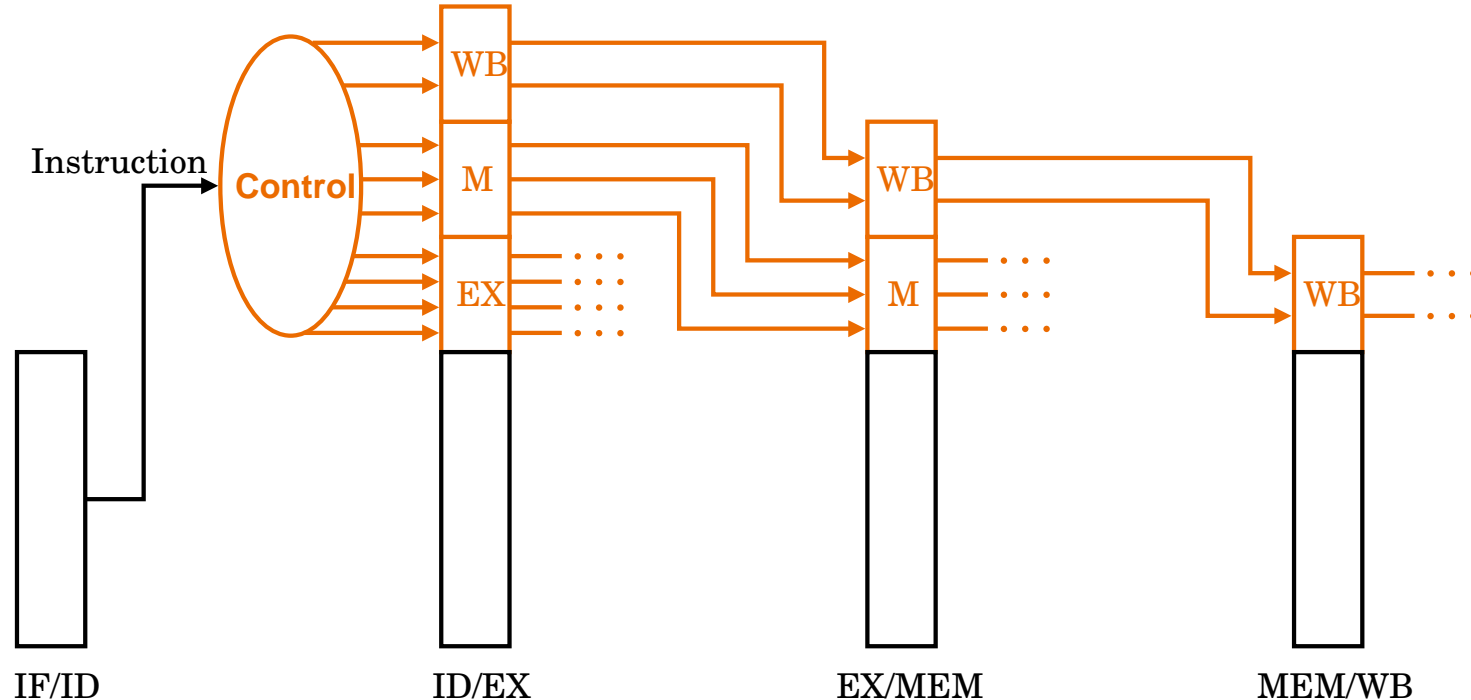
Instruc.	Executie si Calcul Adresa				Access Memorie			Scriere in Registru	
	Reg Dst	ALU Op1	ALU Op2	ALU Src	Branch	Mem Read	Mem Write	Reg Write	Mem toReg
Format R	1	1	0	0	0	0	0	1	0
lw	0	0	0	1	0	1	0	1	1
sw	x	0	0	1	0	0	1	0	x
beq	x	0	1	0	1	0	0	0	x

Controlul cu pipeline

Implementarea controlului:

O implementare simplă de control pentru pipeline:

- (1) folosim vechea implementare a componentei de control;
- (2) propagăm semnalele de control necesare în faze ulterioare

Semnale de control la pipeline

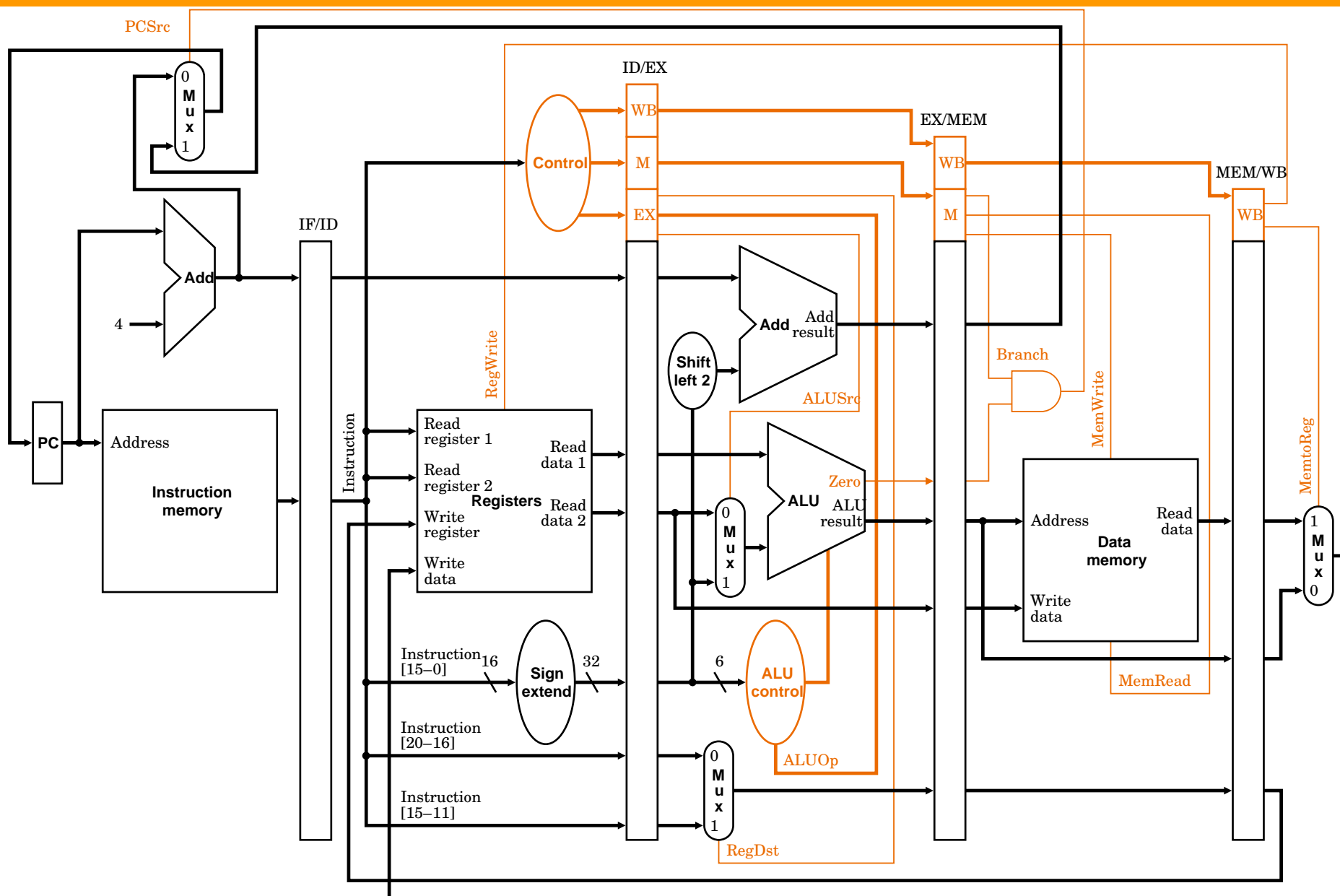

Figura prezintă *calea de date cu pipeline* cu *semnalele de control* necesare *conectate*. (Versiune simplificată, ignorând hazardurile.)

Controlul cu pipeline

Exemplu:

- Ilustrăm *activitatea din procesorul cu pipeline* obținut mai sus pe o secvență simplă de program

...

before <1>

lw \$10,20(\$1);

sub \$11,\$2,\$3;

and \$12,\$4,\$5;

or \$13,\$6,\$7;

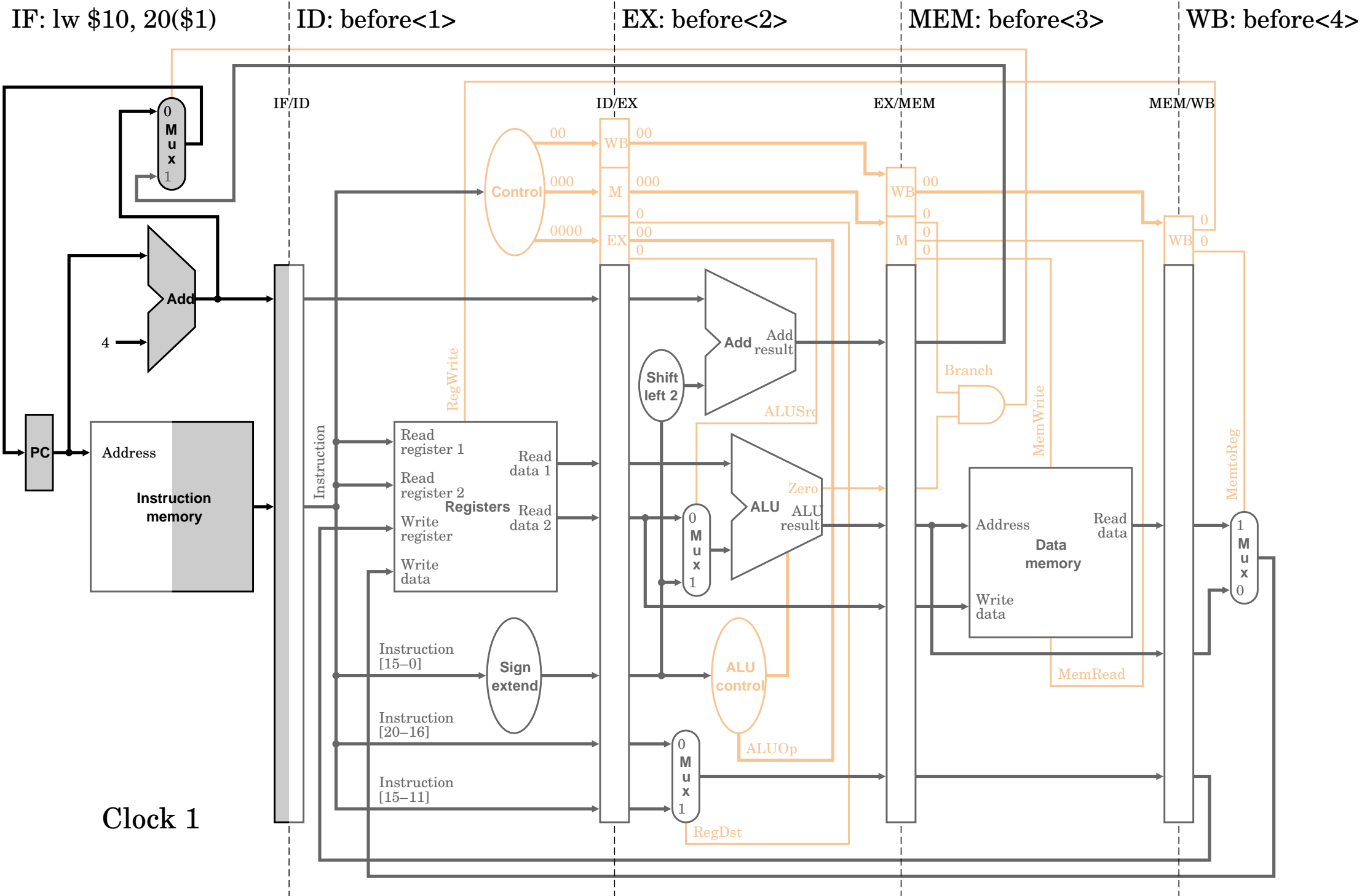
add \$14,\$8,\$9;

after<1>

...

evidențiind și *semnalele de control* care apar.

(Ciclul 1)

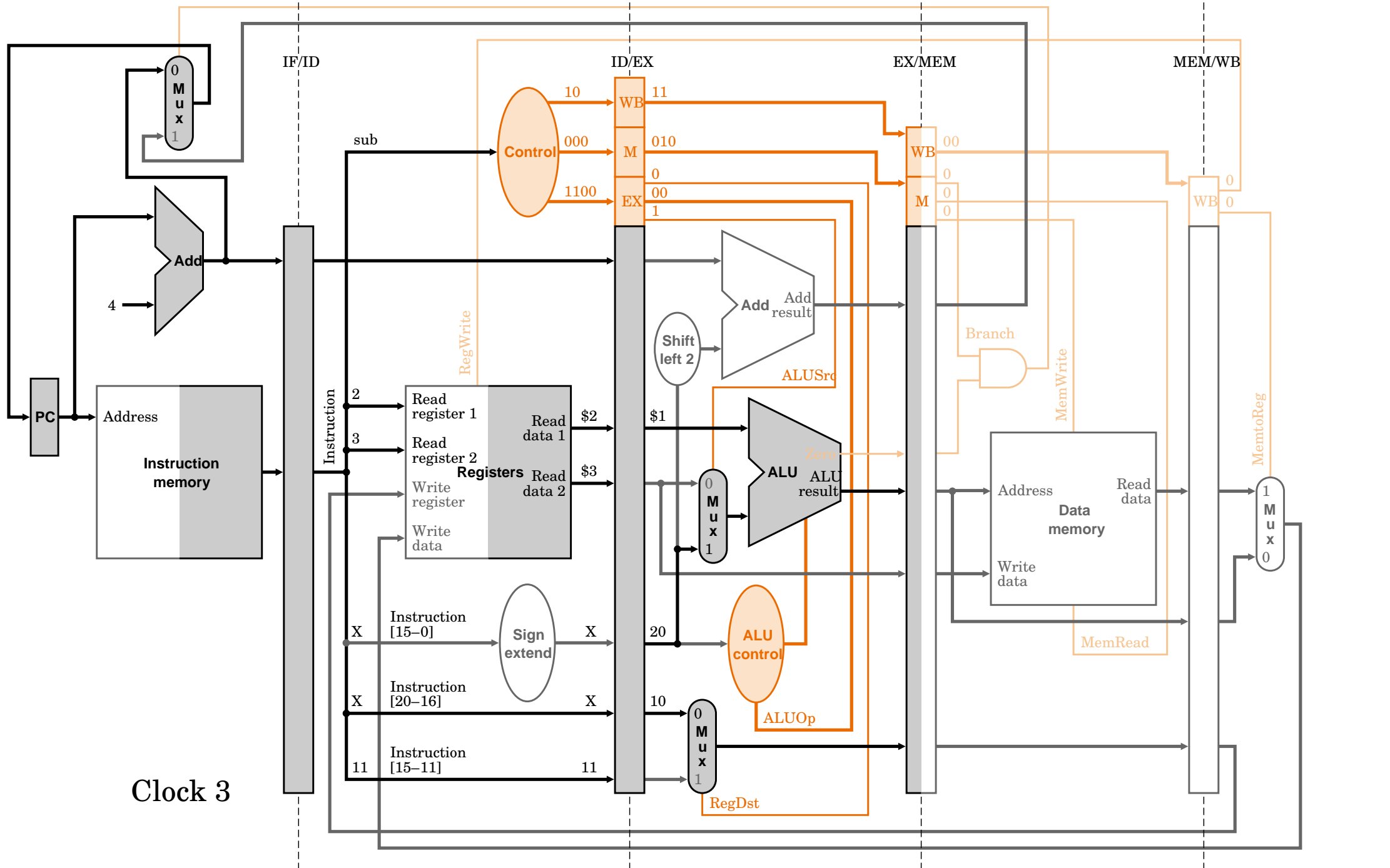

WB: before<3>

(Ciclul 3)

IF: and \$12, \$4, \$5 ID: sub \$11, \$2, \$3 EX: lw \$10, ... MEM: before<1> WB: before<2>

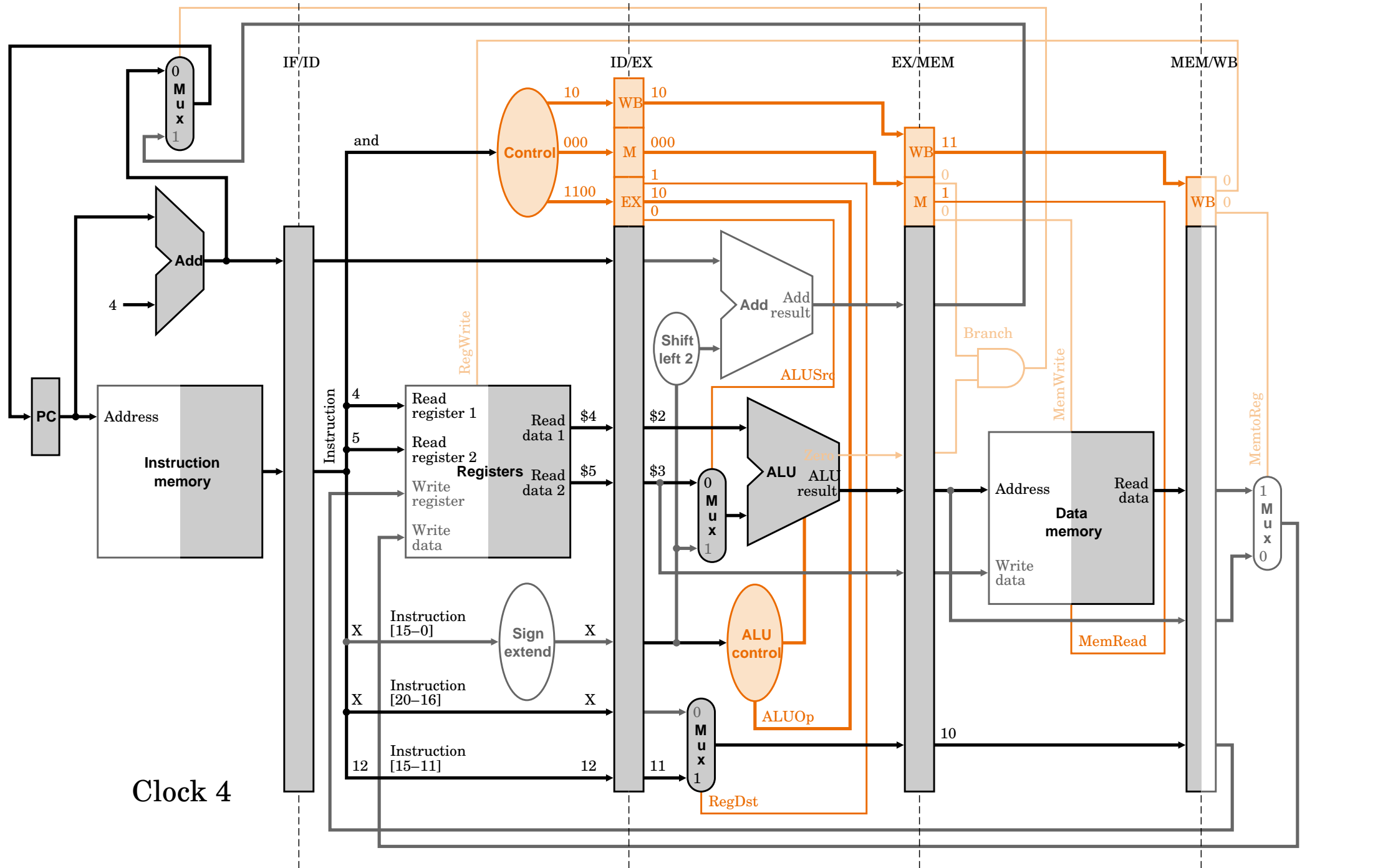
IF: or \$13, \$6, \$7

ID: and \$12, \$2, \$3

EX: sub \$11, ...

MEM: lw \$10, ...

WB: before<1>

Clock 4

(Ciclul 4)

(Ciclul 5)

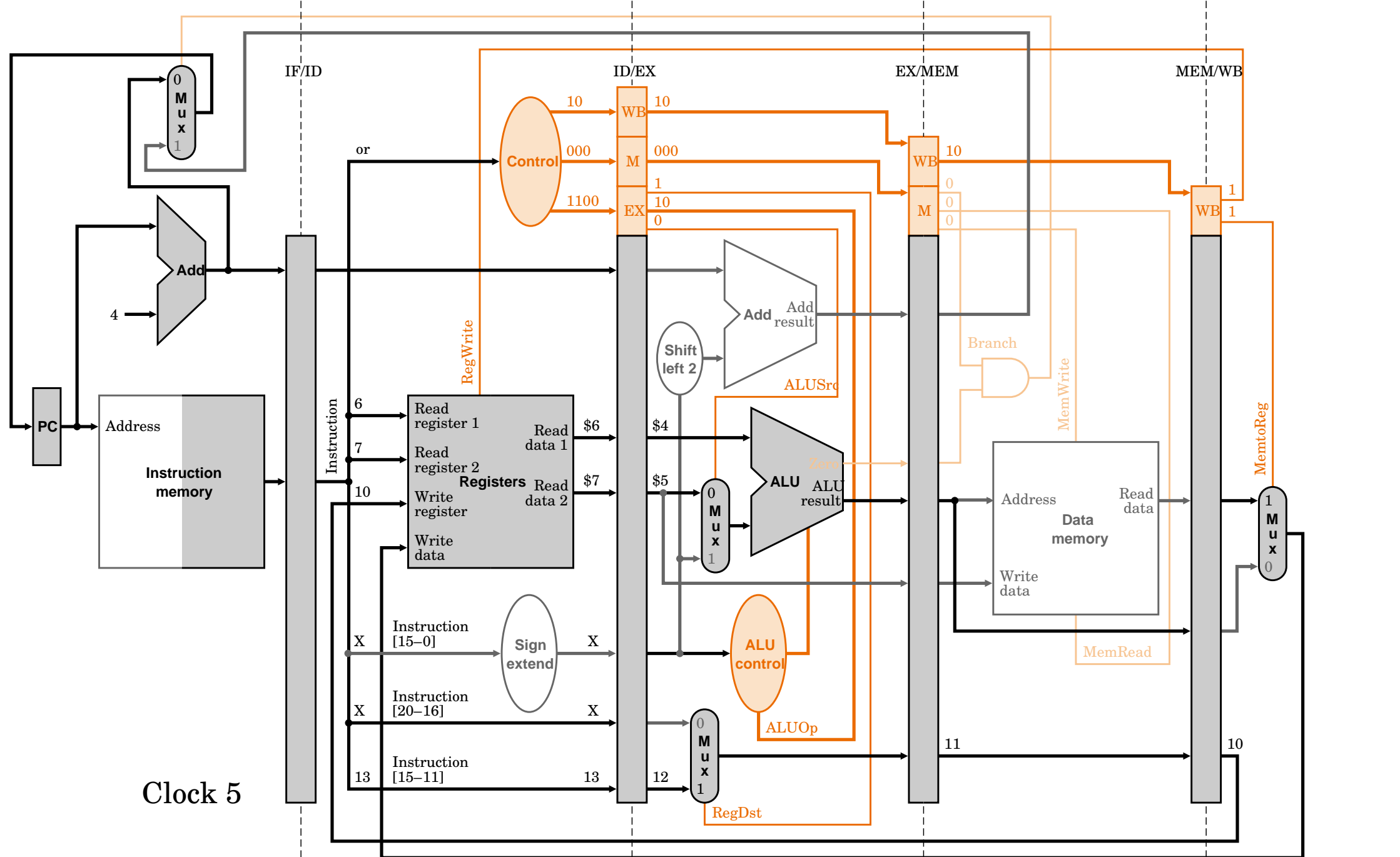
IF: add \$14, \$8, \$9

ID: or \$13, \$6, \$7

EX: and \$12, ...

MEM: sub \$11, ...

WB: lw \$10, ...

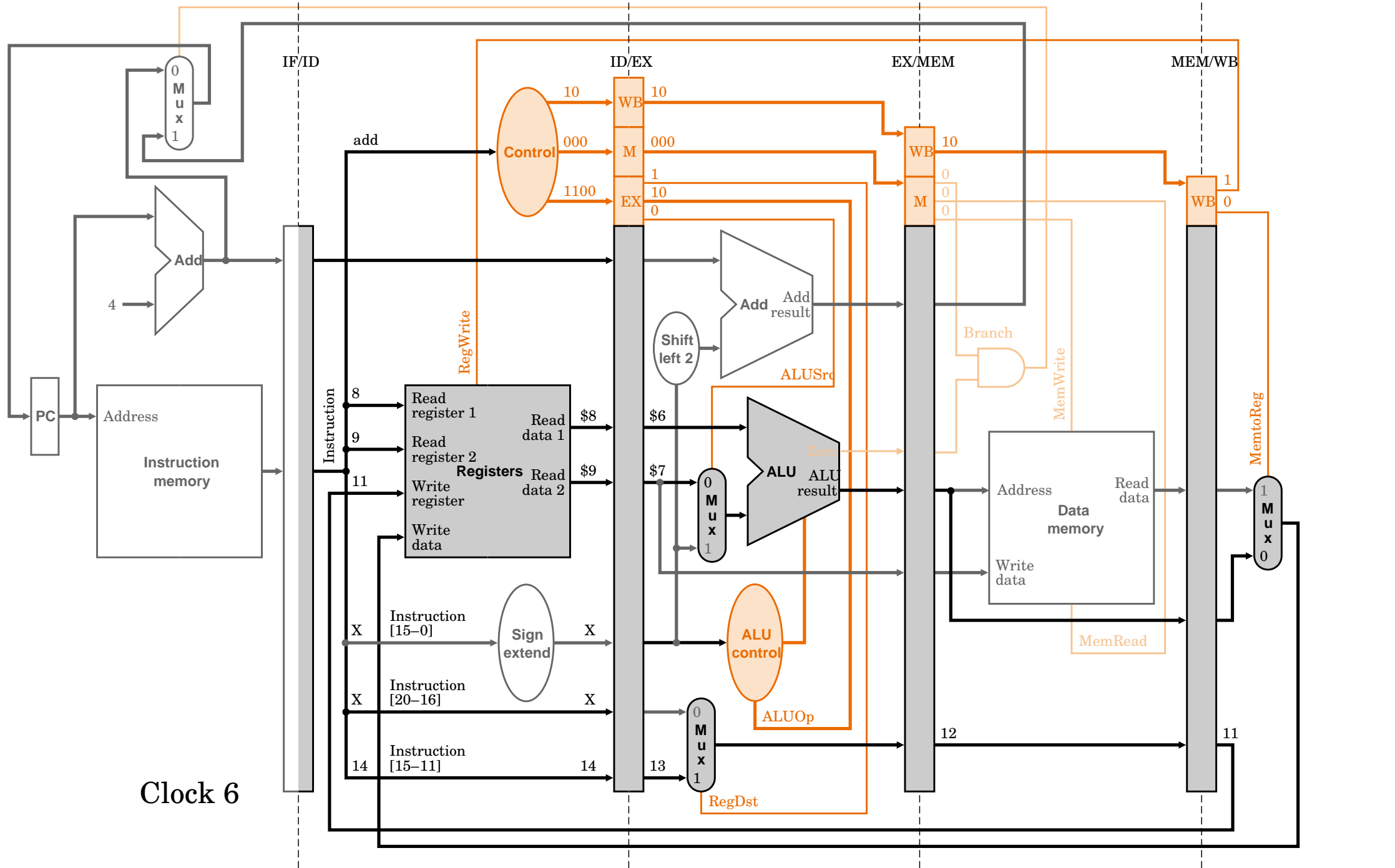
IF: after<1>

ID: add \$14, \$8, \$9

EX: or \$13, ...

MEM: and \$12, ...

WB: sub \$11, ...

(Ciclul 6)

(Ciclul 7)

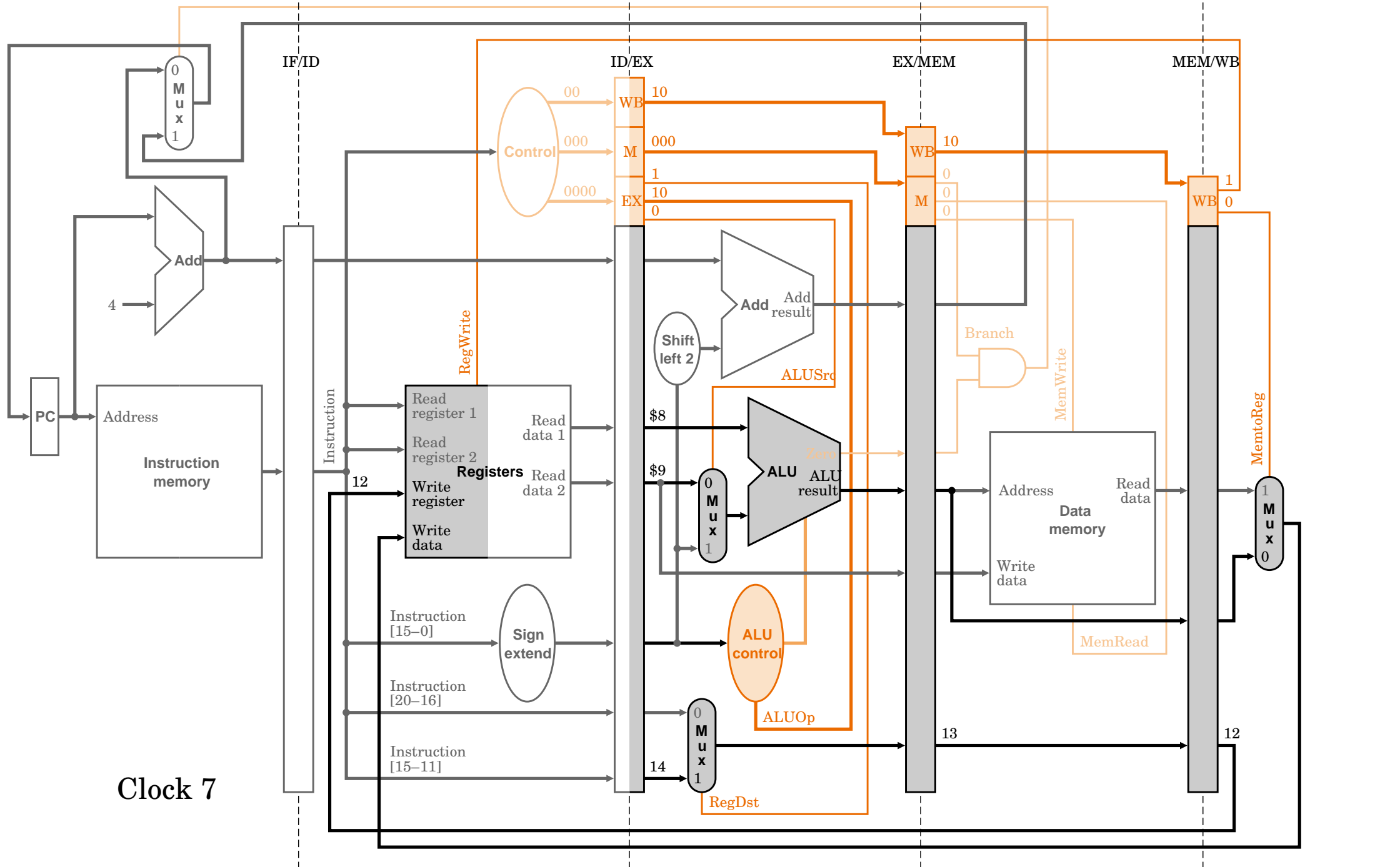
IF: after<2>

ID: after<1>

EX: add \$14, ...

MEM: or \$13, ...

WB: and \$12, ...

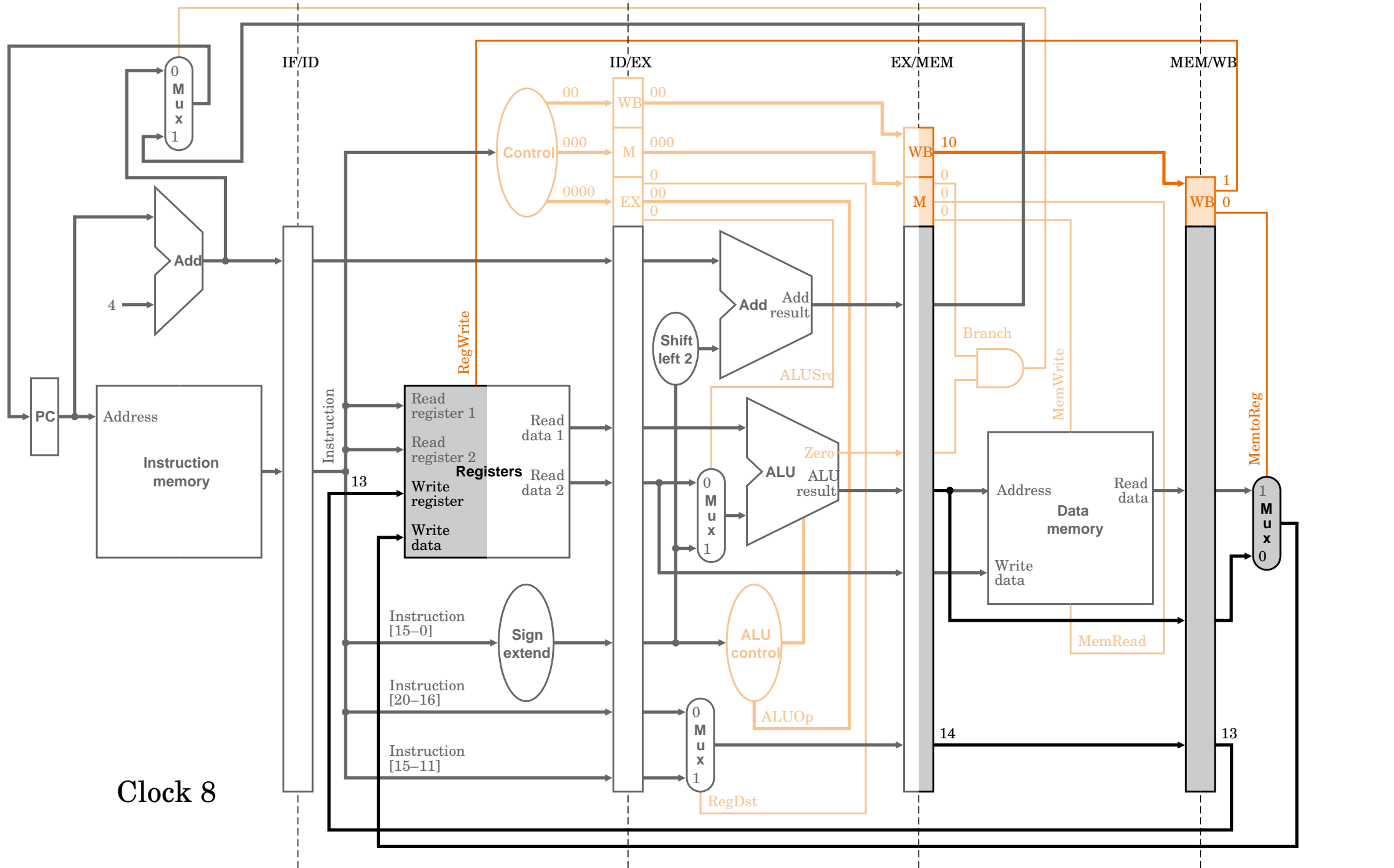
IF: after<3>

ID: after<2>

EX: after<1>

MEM: add \$14, ...

WB: or \$13, ...

(Ciclul 8)

(Ciclul 9)

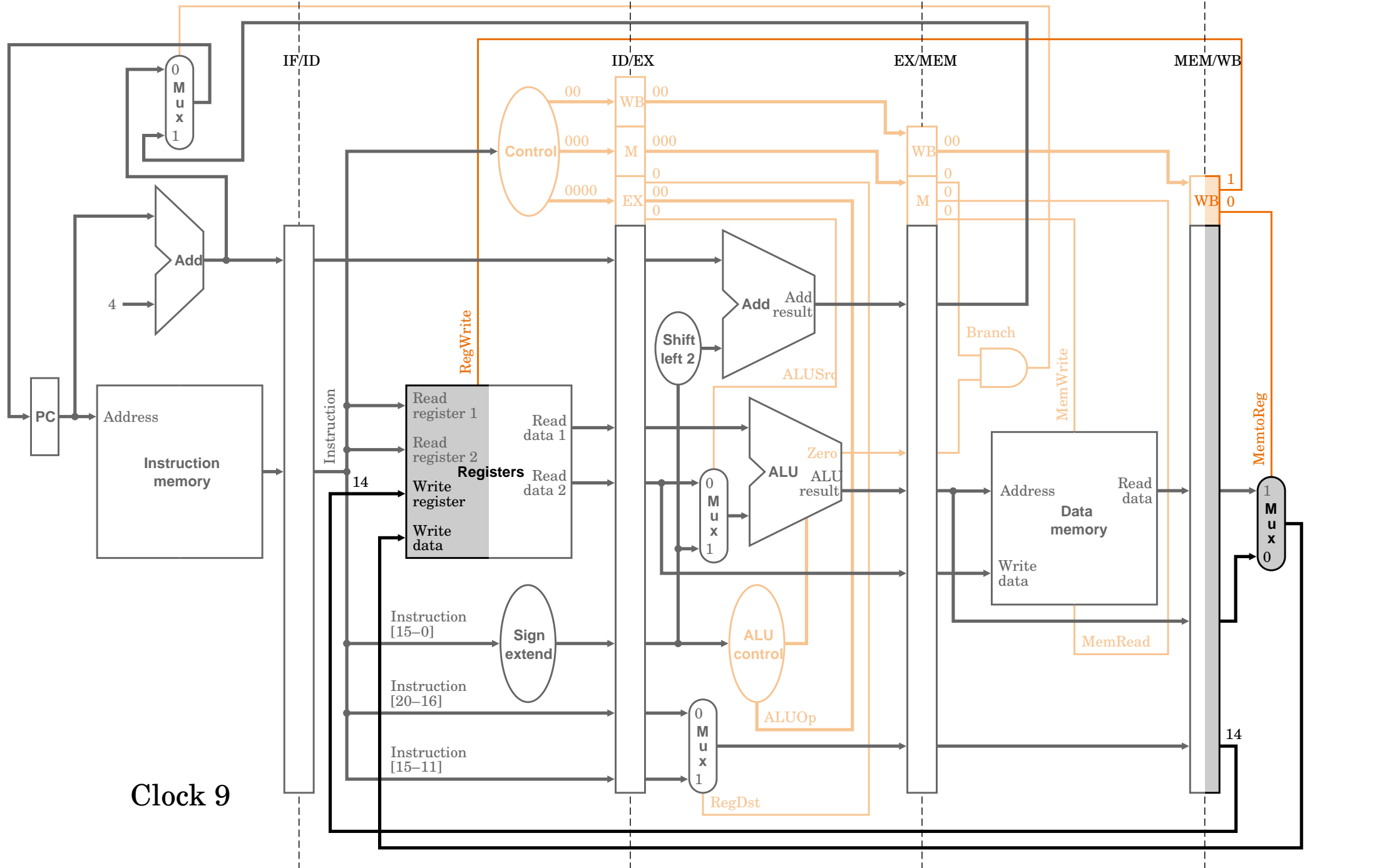
IF: after<4>

ID: after<3>

EX: after<2>

MEM: after<1>

WB: add \$14, . .

Cuprins:

- Tehnica de pipeline
- Calea de date cu pipeline
- Controlul pentru implementari cu pipeline
- *Hazard de date si avansari*
- *Hazard de date si stationari*
- *Hazard la ramificatii*
- *Exceptii*
- *Pipeline superscalar si dinamic*
- *Concluzii, diverse, etc.*